

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 november justerades.

§ 2 Senaste dag för avlämnande av propositioner

I enlighet med 9 kap. 3 § riksdagsordningen hade talmannen föreslagit att propositioner som regeringen avsåg skulle behandlas under innevarande riksmöte och för vilka särskild tidpunkt inte var föreskriven skulle avlämnas *senast tisdagen den 20 mars 2018*.

Kammaren biföll detta förslag.

§ 3 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Lars-Axel Nordell* (KD) avsåg sig uppdraget som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Magnus Oscarsson* (KD) avsåg sig uppdraget som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Magnus Oscarsson* som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet och *Lars-Axel Nordell* som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet.

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet
Magnus Oscarsson (KD)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Lars-Axel Nordell (KD)

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till civilutskottet:
RiR 2017:33 Tillsyn av ställföreträdare och överförmyndare – Statens
bristande ansvar för samhällets mest utsatta

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2017/18:3942–3944 till socialutskottet
2017/18:3946 till utbildningsutskottet
2017/18:3945 och 3947 till konstitutionsutskottet

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

§ 7 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU2
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop.
2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! För beslut i detta ärende hänvisar jag till vårt särskilda yttrande.

Detta ärende handlar om hur vi ska skydda, värna och upprätthålla den finansiella stabiliteten, särskilt de institutioner som ska värna det finansiella systemet och den finansiella stabiliteten i Sverige och också ha tillsyn över hur den allmänna ekonomiska politiken sköts. Det är därmed en mycket viktig fråga.

Den är särskilt viktig i dessa tider, som i det öppna kan tyckas väldigt trygga i och med en stark konjunktur som driver jobb och tillväxt. Den sysselsättningsökning vi har i Sverige är givetvis väldigt välkommen efter den djupa och utdragna kris som tog sin början 2008.

Men i det halvt dolda, som Jonas Gardells tv-serie heter, finns också något i den ekonomiska situation som vi just nu upplever. Den bör inför framtiden ändå mana till åtgärder men också eftertänksamhet och kanske till och med oro. Det är inte helt klart vad den situation vi nu har kommer att leda till. Vad blir den långsiktiga konsekvensen av en mycket expansiv

penningpolitik och negativa räntor? Den som säger sig med säkerhet sitta inne med svaret överdriver sin kunskap, vågar jag påstå.

Vi har också en situation där vi i allt högre grad har reglerat det finansiella systemet, och vi lägger nu på ytterligare regleringar. Det är säkerligen helt nödvändiga åtgärder i tider av hög skuldsättning, stora misslyckanden på bostadsmarknaden och expansiv penningpolitik, men de öppnar också för att det kan inträffa olyckor eller uppkomma låsningar i det finansiella systemet som ingen i dag är förmögen att med stor säkerhet förutspå. Detta sker också i en tid då vi inte sköter offentliga finanser på det sätt vi har förpliktat oss till genom det finanspolitiska ramverket.

Överskotten i ekonomin är på tok för små. Detta påpekas också av Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket med flera, eller, om man så vill, av samtliga expertmyndigheter som står till vårt förfogande. Detta skapar en nästan unik situation i Sverige, med en penningpolitik som vi inte känner konsekvenserna av fullt ut och med nya regleringar i det finansiella systemet som ingen med säkerhet kan säga vad de leder till. Detta borde vägas upp av en mycket robust politik i övrigt när det gäller offentliga finanser, men så är inte fallet. Tvärtom står Sverige med en relativt sett svag politik på det offentligfinansiella området, givet konjunkturläget. Detta riskerar att skapa stora utmaningar framöver.

Det kanske är ett lugnt, tryggt och lagom grunt hav som vi kommer att segla ut på, men när det blåser upp vet vi ändå inte riktigt hur höga vågorna blir, och vi vet inte heller riktigt vad som finns under ytan. Det är läge att mana till försiktighet. I denna del av budgeten gör vi också detta från Alliansens och Moderaternas sida. Vi förespråkar givetvis återhållsamhet med offentliga medel men med robusta finansieringsmöjligheter för de myndigheter som ska tillse den finansiella stabiliteten och överlag övervaka hur samhället utvecklas.

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga att det är av yttersta vikt att den här frågan i dag debatteras och diskuteras, för vi har en historia av socialdemokratiska regeringar som lägger ned den typ av myndigheter som här finansieras. Vi har under tidigare socialdemokratiskt regeringsinnehav sett att man har lagt ned myndigheter som har framfört kritik som inte har legat i linje med den egna partilinjen. Vi har också sett sådana tendenser under denna mandatperiod, där finansministern har framfört hot mot till exempel Finanspolitiska rådet.

Nu har vi att ta ställning till den del av budgeten som finansierar dessa institutioner. Moderaterna och Alliansen i sin helhet står givetvis med kraft bakom en utveckling där de här myndigheterna förblir självständiga och starka och är en viktig röst i debatten om de offentliga finanserna och skötseln av det finansiella systemet.

(Applåder)

Anf. 2 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! Vi har i dag en unikt stark och stabil ekonomi. Vi har den lägsta statsskulden sedan 1977 och en hög sysselsättning – sysselsättningsgraden är till och med den högsta som någonsin uppmätts. Samtidigt som vi har amorterat av på vår statsskuld har vi också investerat kraftfullt i vår gemensamma välfärd. Det känns tryggt och bra.

Men för att vi ska kunna fortsätta på samma sätt är det viktigt att vi har en god statlig förvaltning och en stabil finansmarknad.

En av de största sårbarheterna i det finansiella systemet i Sverige är att vi har en stor, koncentrerad banksektor. Banksektorn har också en stor andel marknadsfinansiering och en begränsad möjlighet att absorbera förluster. De svenska bankkoncernernas samlade tillgångar, både inom och utom landet, motsvarar tre till fyra gånger vår bnp. Det är en enorm summa. Förra året gjorde storbankerna över 80 miljarder kronor i vinst.

Visa av erfarenhet vet vi att det är i goda tider som risker byggs upp, risker som utgör ett växande hot mot den finansiella stabiliteten. Vi vet också att finanskriser och hanteringen av krisande banker är mycket kostsamma både för staten och för samhället i stort. Efter finanskrisen skärptes en rad regler i syfte att minska risken för att en finansiell kris uppstår igen, men beredskapen har också ökat för en eventuell framtida kris.

Genom högre kapitaltäckningskrav skapas buffertar i bankerna. Om en kris ändå uppstår ska aktieägarna och kreditgivarna bära större delen av förlusten. Till detta kommer också den så kallade resolutionsreserven, som har skapats för att skydda skattebetalarna och minska deras kostnader i händelse av en kris. Det är rimligt att bankerna mer än i dag bidrar till krisberedskapen, samhällsbygget och välfärden. Den höjda avgiften stärker resolutionsreserven och de offentliga finanserna.

I oktober förra året träffades en bred politisk överenskommelse om att ge Finansinspektionen ett utökat mandat gällande makrotillsynen.

Ramverket tillämpades för första gången nu under hösten och har föranlett en väl avvägd åtgärd för att dämpa utvecklingen av en annan riskfaktor för den finansiella stabiliteten, nämligen hushållens skuldsättning.

I och med regeringens medgivande till ett förstärkt amorteringskrav tar regeringen ansvar för att stärka hushållens motståndskraft. Vi vet väl genom internationell erfarenhet att högt skuldsatta hushåll är särskilt utsatta och känsliga för makroekonomiska störningar, till exempel bostadsprisfall eller ökad arbetslöshet.

Fru talman! Regeringens politik inom ramen för den offentliga förvaltningen tar fasta på behoven hos enskilda, företag och organisationer. Mäniskors tillit till det allmänna är en förutsättning för den statliga förvaltningen. Och för att öka legitimiteten för våra gemensamma lösningar ser vi också att den statliga närvaron behöver förbättras ute i landet. Därför har regeringen gett Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket i uppdrag att öppna tio nya servicekontor.

Vi har inrättat nya myndigheter samtidigt som vi har aviserat omlokalisering av flera. Detta är oerhört viktigt och välbehövligt.

Fru talman! Regeringens politik inom ramen för utgiftsområde 2 verkar för en ökad finansiell stabilitet, bättre konsumentskydd på finansmarknaden och bättre tillgänglighet till offentlig service. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 8 Statsskuldräntor m.m.

Prot. 2017/18:51
15 december

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 9 Avgiften till Europeiska unionen

*Avgiften till
Europeiska unionen*

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU5
Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 3 MARIA PLASS (M):

Fru talman! Detta betänkande om avgiften till EU innehåller två delar, dels anslaget och åtaganden för 2018, dels EU:s fleråriga budgetram efter 2020.

Jag tror inte att det är så många svenska skattebetalare som så här veckan före jul sitter och reflekterar vid köksbordet över den svenska avgiften till EU eller hur den förvaltas. Men faktum är att den påverkar människors vardag.

Moderaterna – jag tror faktiskt inte att det är någon här i kammaren som säger emot mig – anser att Sverige ska verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU och en kostnadseffektiv användning av EU:s budgetmedel. Men vi moderater anser också att EU måste ha en mer modern budget. Den nuvarande budgeten har sedan länge passerat bästföredatum. Budgeten bör i stället vara tillväxtorienterad, främja EU:s konkurrenskraft och prioritera investeringar i forskning och utveckling, innovationer och rättsliga frågor. Budgeten bör stärka EU som en global aktör. Den del av budgeten som går till jordbruksstöd och sammanhållningen bör minska. Båda dessa sektorer står i dag för en alldeles för stor del av den sammanlagda EU-budgeten.

Fru talman! Storbritanniens utträde ur EU betyder ett minskat bidrag till EU:s budget. Vi anser att detta i första hand ska hanteras genom omprioriteringar och minskade utgifter, inte genom ökade kostnader och avgifter för övriga EU-27. När Storbritannien lämnar EU behöver budgeten minska med minst lika mycket. För Sverige, såsom nettobetalare, är detta viktigt.

Vi moderater är övertygade om att det är viktigt att beskattningen i ett samhälle ska ske så nära medborgarna som möjligt. En skatt på EU-nivå skulle försvåra för medborgarna att se kopplingen mellan deras skattebörda och det mervärde som skatten skapar för samhället. Skattetrycket med en EU-skatt skulle sannolikt också öka för medborgarna.

Moderaterna anser att det måste säkerställas att EU-budgeten används på ett effektivt sätt med bättre revision, bättre uppföljning av projekt och resultatanalyser samt mer öppenhet.

Därmed vill jag yrka bifall till Moderaternas reservation 1.
(Applåder)

Anf. 4 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Utgiftsområde 27 handlar alltså om Sveriges betalningar till Europeiska unionens allmänna budget. Budgeten bestäms årligen inom en flerårig budgetram. Inkomsterna består i huvudsak av avgifter från medlemsländerna. Den svenska förhållningen till budgetpolitiken är att den ska bedrivas effektivt och återhållsamt. Det är en linje som Sverigedemokraterna ger sitt fulla stöd till.

Men det finns ändå ett par saker inom ramen för detta ärende som jag önskar lyfta i dag. I och med att utgiftsramarna för budgeten har fastställts har den svenska EU-avgiften för 2018 beräknats till 39,5 miljarder kronor. Vi kan bryta ned det till netto per capita föregående år, det vill säga avgiften minus de bidrag som betalats tillbaka. Då ligger summan på drygt 2 000 kronor. Detta är alltså det belopp som svensken får betala varje år till Bryssel för medlemskapet i EU.

Men vad får man egentligen för pengarna? Det är en fråga som ställts ofta på sistone i olika sammanhang. Jag tycker att det är berättigat att ställa den även här.

EU:s inkomster finansierar utgifterna för jordbruks- och sammanhållningspolitiken, som förvisso har minskat men som sammantaget fortfarande utgör en majoritet av de totala utgifterna. Inom ramen för detta finns de så kallade ESI-fonderna, som försörjer olika projekt med kapital i syfte att främja sammanhållning, som det heter på EU-språk. EU:s revisionsorgan har dock kritiserat fonderna, då de sedan deras instiftande dragits med väsentliga fel i termer av felaktiga utbetalningar. Exempelvis låg utgifterna för anslagsposten för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning 2016 på 35,7 miljarder euro. Felmarginalen låg på 4,8 procent. Det betyder att 1,7 miljarder euro, eller 17 miljarder svenska kronor, betalats ut till projekt som inte ens varit bidragsberättigade. Jag ska ge ytterligare ett exempel. Det gäller anslaget för naturresurser. Felmarginalen var 2,5 procent eller 14 miljarder svenska kronor. Kosta vad det kosta vill, men så ser det ut.

När det gäller de ekonomiska bidrag som fördelas rätt och riktigt går närmare 80 procent av de bidragen till 20 procent av de största företagen. Det är ofta företag i östländer, och detta sker ofta på bekostnad av svenska bönder.

Jag ska gå vidare till något som heter Efsi. Där kanaliseras skattemedel till intressanta projekt i medlemsländerna. Exempelvis finansieras energieffektiva byggnader i Tyskland, installation av solpaneler i Rumänien och modernisering av järnvägar i Slovenien, inte i Sverige.

Det är den sortens politik som ofta lyfts fram som ett gott exempel på vad vi får för pengarna. Men vi får faktiskt andra saker också, exempelvis böter när vi inte gör som vi blir tillsagda av EU. För man en ansvarsfull invandringspolitik, som Polen, Tjeckien och Ungern, dras man inför rätta i EU-domstolen. Det är ett tillvägagångssätt som för övrigt alla partier i denna kammare utom Sverigedemokraterna stöder.

Vi får också ett demokratiskt underskott i form av politiker i Bryssel som vi inte har valt och som vi inte kan avsätta men som fattar besluten åt oss. Över hälften av alla kommunbeslut påverkas nämligen av EU.

Slutligen får vi öppna gränser och tiggeri, två saker som möjliggjorts av EU och fullbordats av sjuklövern.

Fru talman! I efterdyningarna av det internationella missnöjet med EU, som kulminerade förra sommaren, hoppades många, inklusive jag själv, att EU skulle ta sig i kragen och göra något konstruktivt. Vad har man då lärt sig av brexit? Svaret är: absolut ingenting. Beskedet till medlemsländerna är i stället att när Storbritannien lämnar unionen ska de så kallade rabatterna avskaffas, vilket kommer att innebära att stora nettobidragsgivare som Sverige kommer att få betala en ännu fetare nota för kalaset.

År 2020 beräknas vår bruttoavgift ha ökat till 44 miljarder kronor per år, förutsatt att vi har rabatterna kvar. Det är i paritet med anslaget för hela rättsväsendet, och det är inte långt ifrån anslaget för hela det svenska försvaret. Det är 10 miljarder mer än de totala utgifterna för garantipension till ålderspension, efterlevandepension, bostadstillägg för pensionärer, äldreförsörjningsstöd och Pensionsmyndigheten – tillsammans.

Fru talman! Vår utgångspunkt är glasklar. Vår främsta uppgift i Sveriges riksdag är att upprätthålla samhällskontraktet, som vi som politiker är förpliktade att göra. Med Sverigedemokraternas politik hade därmed detta utgiftsområde nollställts och avskaffats. Skattemedlen hade återförts till vår gemensamma välfärd. Det är en välfärd som i dag inte levererar som den ska. Därför har vi i detta ärende inkommit med ett särskilt yttrande, där vi förklarar vår vision.

Anf. 5 BJÖRN WIECHEL (S):

Fru talman! Det betänkande som nu behandlas handlar om Sveriges avgift till Europeiska unionen. Sverige är, och blir alltmer, nära samverkande med våra europeiska grannländer. Våra ekonomier är i hög grad sammanvävda, och vi påverkar och påverkas av varandras politik.

Sverige är en öppen ekonomi med stor export där frihandeln är en viktig del, och det är för svensk del betydelsefullt att den europeiska marknaden fungerar bra. För Sverige är det också bra om våra grannar har väl fungerande ekonomi och välfärd, för då ger vi draghjälp åt varandra i utvecklingen.

Därför är det av intresse för oss att vi inom EU arbetar för en ekonomisk utveckling som präglas av inkluderande tillväxt och av välfärd. EU mår bra av starka välfärdsstater.

Det finns också goda skäl till att vi inom EU hjälps åt med att lösa och hantera de utmaningar och förändringar som våra länder står inför och som vi med fördel kan lösa gemensamt, snarare än var och en för sig.

Vidare är det av intresse att EU för en återhållsam ekonomisk politik. Dels bör koncentrationen ligga på att redan beslutade åtaganden ska genomföras, dels bör EU prioritera engagemang som handlar om gemensam trygghet, migration, konkurrenskraft, klimatomställning, utbildning och forskning.

Fru talman! I dag uppgår den svenska medlemsavgiften till en procent av Sveriges bruttonationalinkomst, bni, och det är den nivå vi vill behålla avgiften på. Om detta råder en bred enighet. Det är medlemsstaternas avgifter till EU som i huvudsak finansierar EU:s åtaganden och EU:s organisation. Dessutom är en följd av att Storbritannien lämnar EU och deras medlemsavgift därmed uteblir att inkomsterna till EU kommer att minska. Följaktligen bör då också utgifter och åtaganden anpassas därefter.

För svensk del är vi också angelägna om att EU riktar in arbetet på det som innebär ett mervärde för medborgarna. Framför allt handlar det om att hantera de frågor som vi bättre löser gemensamt än på egen hand i medlemsstaterna.

Fru talman! Det finns ett behov av ett EU som utvecklas positivt, där vi möts och kommer överens på fredlig och demokratisk väg.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! För två år sedan, 2015, stod jag här i talarstolen och krävde att Sverige skulle ställa krav på de andra länderna i Europa att ta emot flyktingar om man skulle få EU-stöd. Då var Vänsterpartiet ensamt om att stå bakom det förslaget, men i dag är det faktiskt sju av riksdagens partier som gör det. Det kan inte jag annat än välkomna och konstatera att vi gick först och att det var viktigt.

Att Sveriges riksdag och regering nu har en tuff retorik om EU:s budget är något som jag som EU-kritiker tycker är bra. Vi ser hur federalisterna i EU drar EU åt fel håll, bland annat genom att införa en finansminister och försöka stärka EU:s makt ännu mer.

Samtidigt ser vi att länder som styrs av högerregeringar och högerextrema regeringar, såsom Ungern, Tjeckien och Polen, gör allt för att undergräva EU:s gemensamma överenskommelser om en solidarisk fördelning av flyktingar. Nu senast var det Europeiska rådets ordförande Donald Tusk som ansåg att solidariteten är "ineffektiv", något som vi från svenskt håll aldrig kan acceptera.

Samtidigt ser vi hur EU är på väg i fel riktning. Avtalen med Turkiet och Libyen gör att flyktingar lever ett hårt liv och utnyttjas både i verkligheten och i det politiska spelet. Till och med slavhandel pågår i vissa fall. Att EU har stängt de lagliga vägarna som fanns för att söka asyl har skapat denna situation. EU har därigenom ett tungt ansvar för att ta till vara de mänskliga rättigheterna i Medelhavsregionen och se till att de respekteras.

Under de kommande åren kommer kampen om EU:s budget efter 2020 med all sannolikhet att bli hård. Sverige är och har ända sedan vi gick med i EU varit nettobetalare till EU. Det betyder att vi varje år betalar mer till EU än vad vi får tillbaka i form av olika stöd. Detta borde göra att Sveriges ekonomiska muskler är starka i förhandlingarna.

Britternas beslut att lämna EU kommer definitivt att vara en bidragande orsak till de hårdare förhandlingarna. Samtidigt är det uppenbart att EU-eliten inte ser det som en möjlighet att skära i ineffektiva och kostsamma EU-stöd och byråkrati utan i stället ser det som en möjlighet att flytta ännu mer makt till Bryssel. Det ska vi i Sverige aldrig acceptera.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU29
Riksrevisionens rapport om internrevisionen vid de statliga myndigheterna (skr. 2016/17:189)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 11 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU1
Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan (prop. 2017/18:32)
föredrogs.

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Anf. 7 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! Vi ska nu debattera om ett fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan.

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission, RSM. Styrkebidraget ska bestå av ungefär 30 personer på plats, dock högst 50. Om situationen så kräver ska det finnas möjlighet att utöver själva styrkebidraget tillföra en tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer.

Den svenska styrkan kommer i huvudsak att vara verksam i norra Afghanistan och fortsätta att bidra med främst utbildning och mentorskap av högre stabspersonal. Syftet med bidraget är att bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning, rådgivning och stöd i syfte att de självständigt ska kunna hantera säkerheten i landet.

Fru talman! Att säkerhetsläget i Afghanistan har förvärrats är alla medvetna om. Samtidigt skiljer det sig åt i de olika delarna av landet. Antalet civila dödsoffer är högst i de centrala och södra delarna av landet. Det har även skett en ökning av attacker i Kabul mot ambassader, internationella organisationer och även mot moskéer.

Allt detta brukar det rapporteras om i svenska medier medan vi mer sällan hör om det som är positivt – för det finns definitivt positiva inslag även i Afghanistan.

Korruptionen är ett gigantiskt hinder för Afghanistans utveckling. Landet hamnar i den absoluta botten av Transparency Internationals index, på plats 169 av 176 länder.

På senare tid har dock högt uppsatta personer, som man bara för några år sedan trodde var oberörbara, dömts till långa fängelsestraff för korruption – upp till 20 års fängelse. De som döms måste också betala tillbaka det de stulit eller förskingrat.

General Mohammad Moeen Faqir, tidigare överbefälhavare i den omstridda Helmandprovinsen, dömdes tidigare i år till nio års fängelse och till att återbetala närmare 10 miljoner kronor som han förskingrat.

En annan som dömts är Abdul Ghafar Dawi, ägare till Dawi Oil, som befanns skyldig till att bland annat ha manipulerat budgivning på bränslekontrakt och för bedrägerier mot andra oljebolag. Han och en nära medarbetare dömdes till nio år och nio månaders fängelse vardera.

Vidare har fängelsepersonal dömts till fängelsestraff efter att de har låtit sig mutas att släppa ut dömda. Banktjänstemän har dömts för att de fejkat säkerheter för lån och höga officerare för stöld av bränsle. Men det har också förekommit bakslag. Bland annat har vice president Abdul Rashid Dostum anklagats för att ha låtit våldta en politisk rival. Han lyckades försvinna till Turkiet innan han blev förhörd.

Enligt en av riksåklagarens medarbetare har 1 097 korruptionsfall prövats i tre korruptionsdomstolar, och 468 personer har dömts till fängelse. Återbetalningar och böter på sammanlagt drygt 113 miljoner kronor har dömts ut. Två överstar som bluffat med bränsle till generatorer dömdes till 18 respektive 20 års fängelse och böter på över 12 miljoner kronor. Allt detta finns att läsa i en artikel i The Washington Post i augusti. Det här är en början, men det återstår mycket för att minska korruptionen.

Fru talman! Afghanistans ekonomiska beroende av Pakistan minskar, vilket är positivt framför allt för importen av varor till Afghanistan. Den iranska hamnen Chah Bahar vid Persiska viken har öppnats för afghansk handel. Den handelsvägen är kortare än den gamla genom Afghanistan. Det finns dock en liten brasklapp här. Afghanistan gör sig i stället beroende av en ny granne för importen från framför allt Indien och även övriga världen.

Fru talman! Jag vill även berätta en sann solskenshistoria. Det är en historia om varför det är så viktigt att vi hjälper afghanerna så att de själva kan stabilisera sitt säkerhetsläge.

I utkanten av Mazar-e Sharif lever en ung kvinna, Nasira. När Nasira var tre år fick hon polio och som en följd av polion en funktionsnedsättning. Hon har alltid haft det tufft i skolan och inte respekterats därför att hon sitter i rullstol. Nasira hade svårt att få vänner och blev retad. Hennes lärare dömde ut henne som ett hopplöst fall. Genom svenska biståndspengar, i det här fallet från Svenska Afghanistankommittén, har Nasira fått hjälp av en fysioterapeut och fått en ny funktionell rullstol. Nasira fick också en åtta månader lång yrkesutbildning till sömmerska. Genom Sak fick hon ett så kallat mikrolån för att kunna köpa bland annat en symaskin. I dag försörjer Nasira sin mamma och sin syster med sin sömnad, och hon hennamålar händerna på kvinnor som ska gifta sig.

Utän det relativa lugn som råder i provinsen Balkh skulle Nasira aldrig ha lyckats med detta. Det är därför det är viktigt att vi är där och stöder afghanerna så att de på sikt kan hantera sin egen säkerhet.

Sedan har jag lite kurios. I februari 2018 i Pyeongchang kommer de första afghanerna i historien att delta i ett vinter-OS. Det är Sayed Alishah Farhang och Sajjad Husaini som ska tävla i storslalom. Vi får verkligen önska dem lycka till.

Allianspartierna har en reservation, där vi uttalar att regeringen bör återkomma till riksdagen med uppföljbara mål för insatsen samt ange hur man bör utvärdera insatsen mot de ställda målen. De mål som regeringen

har satt i denna proposition är inte tillräckligt konkreta. Jag yrkar därför bifall till reservation 2.

Som första talare i dessa två ärenden om att skicka trupp utomlands vill jag tacka alla våra soldater och sjömän som finns utomlands. De gör ett fantastiskt jobb varje dag i farliga områden. Ta hand om er!

I dag medaljeras Mali 06 i Arvidsjaur. Vi vill tacka Mali 06 för vad de har gjort. Vi som var i Mali i våras vet vilken situation de befinner sig i. Ta hand om er där ute! God jul och gott nytt år, alla soldater – även soldater i Sverige!

Anf. 8 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har en reservation som jag yrkar bifall till – reservation 1. Vi skiljer oss här i att vi vill avbryta och successivt avveckla insatsen i Afghanistan.

Detta innebär inte att det ska vara en panikflykt från Afghanistan. Insatsen kan avvecklas i lugn och ro där några rådgivare stannar kvar, men på sikt ska den avvecklas. Det blir ett nej nu, men vi menar på sikt. Det tar tid att avveckla efter ett nej.

Sverige medverkade för första gången i Afghanistan 2002. Då var insatsen i huvudsak en underrättelseenhet. Den kom att utvecklas till att svenska soldater medverkar i strider med stridande förband.

Nu är det 2017. Det har alltså gått många år. Det är inte lättare i dag. Den förra talaren Lena Asplund sa att vi kan se vissa glimtar av ljus. Det beror förhoppningsvis på att det är dags för afghanerna att själva ta över ansvaret med sina egna skyddsstyrkor, vilket de gör i många delar. Efter så många år borde de kunna ta tag i detta. Det har de gjort på många områden. Nu ska insatsen avvecklas.

Men det råder inte kontroll över landet. Talibanernas styrkor är fortfarande ett reellt hot mot regimens överlevnad. Det finns såklart en koppling. Om alla lämnar Afghanistan blir det lättare för talibanerna att komma fram. Men på något sätt måste de utvärderingar ni andra i kammaren själva föreslår göras. Vi tycker att era förslag är kloka. Vi delar helt uppfattningen att det alltid ska ske utvärderingar. Men även med dessa utvärderingar har vi fattat vårt beslut. Vi kan fråga oss hur lång tid detta får ta. Det är en särskild fråga, och den kommer att tas upp senare.

Redan när vi sverigedemokrater kom in i riksdagen varnade våra företrädare att förutsättningar för framgång för svensk medverkan i Afghanistan saknas. Det fanns en risk för inbördeskrig. Utan en tydlig framgång kan man fråga sig vad slutmålet är. Det har varit kritik mot insatsens utformning under resans gång. Tydliga mål saknas.

Riksrevisionen har vid ett tillfälle använt sig av formuleringen att man tror att målet för insatsen för svensk del har varit att delta oavsett om något konkret mål uppnås eller inte. Det känner vi igen. Det är oacceptabelt att ha det så. Dessa krav har uppmärksamats vid utvärderingar. Det är bra.

Jag vill vara tydlig med Sverigedemokraternas uppfattning, nämligen att det är dags att avsluta insatsen. Det är därför vi säger nej.

Det faktum att flera svenska regeringar har valt att delta i Afghanistan-insatsen är en följd av att man har demonstrerat lojalitet mot de behov som Förenta staterna har, inte nödvändigtvis för att det svenska deltagandet har gjort någon större skillnad på en övergripande nivå.

Prot. 2017/18:51
15 december

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
Resolute Support
Mission i Afghanistan*

Därmed vill jag i alla fall framhålla att Försvarsmakten har gjort en föredömlig insats i Afghanistan och på många andra ställen. Jag har själv varit i FN-tjänst. Det är inte alltid lätt. I uppdraget som soldat eller befäl är det viktigt, fru talman, att det finns konkreta mål, att det görs en utvärdering och att det finns stöd från Sverige i insatserna så att man känner sig uppskattad. Jag ska inte ge exempel på där det kan ha uppfattats på annat sätt.

Även om Försvarsmakten har gjort dessa utvärderingar behöver det sättas en bortre gräns. Vi tycker att gränsen har passerats. Nu är det Afghanistans skyldighet att ta hand om sin säkerhet och sätta sig till motvärn mot talibanerna.

Det svenska försvaret har fått en mindre budget. Nåväl, lite mer har det blivit. En del partier satsar rejält mycket mer. Men trots allt är det brist på pengar. Nu är man, fru talman, på väg att köpa in ett gökbo i ett luftvärns-system. Det kan vara kanske; vi vet inte än.

Varje land behöver ha ett eget existensförsvar. Våra pengar ska i första hand fortsätta att bygga upp det svenska försvaret. Vi behöver alla medel som finns för att så snabbt som möjligt bygga ett starkt försvar. Det är dags att säga nej till en fortsatt insats och i stället avveckla verksamheten i lugn och ro i Afghanistan – snyggt och prydligt.

I detta anförande instämde Björn Söder (SD).

Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Afghanistan är ett av världens fattigaste länder, men det innebär inte att landet saknar resurser – tvärtom. Det är mer en fråga om att kunna ta hand om de egna resurserna. Det är ett land präglad av långvariga konflikter och förtryck, liksom av den regionala kontexten med många intressen som har fingrar med i Afghanistans inre liv – och det är då inte bara al-Qaida och terrororganisationer av liknande sort.

Den ekonomiska tillväxten har tydligt bromsats in. Det är en klar effekt av att de internationella säkerhetsstyrkorna drogs tillbaka 2014. Landet har haft en krigsekonomi, vilket naturligtvis är ett bekymmer i sig.

Den politiska instabiliteten har funnits länge. Den finns i dag, och det hindrar utveckling och både utländska och inhemska investeringar. Kapital lämnar landet.

Budgeten är därför starkt beroende av bistånd. Det är ett annat bekymmer för Afghanistan – 60 procent av den afghanska budgeten finansieras via bistånd. Det är klart att långsiktigt är detta inte hållbart i ett land som har egna resurser.

På grund av att samhället inte fungerar är korruption också en del av det som skapar instabilitet. Korruptionen genomsyrar samhället, och det finns inte förutsättningar för framtida utveckling om man inte får bukt med den.

Fru talman! Sverige har länge varit närvarande i Afghanistan. Svenska Afghanistankommittén, som bildades 1980 som ett svar på Sovjetunionens invasion, har gjort betydande insatser i landet sedan dess med svenskt bistånd. I dag är 5 000 personer anställda, av vilka 99 procent är afghaner. Det är såklart en viktig resurs.

Sverige har också en långsiktig ansats när det gäller Afghanistans framtid. Vi har varit med för att förebygga. Inte minst har Svenska Afghantankommittén utbildat en stor andel afghanska ungdomar och varit ansvarig för vård i många delar av landet. Nu försöker vi också stabilisera, få ett slut på konflikten och vara med och återuppbygga. Vi har ett långsiktigt åtagande fram till 2024 när det gäller vårt bistånd, och det är klart att det är en del av den svenska insatsen som spelar roll.

Vi har deltagit i de internationella säkerhetsstyrkorna på mandat av FN:s säkerhetsråd sedan 2002. Det mandatet upphörde som grund årsskiftet 2014/15. Då övergick våra insatser i en icke-stridande utbildnings- och rådgivningsinsats på inbjudan av den afghanska regeringen.

Vi bidrar alltså för att konsolidera de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att på sikt självständigt hantera säkerheten i landet. Det, fru talman, gör vi tillsammans med 39 andra länder. Sammantaget 13 500 personer är verksamma i denna insats.

Det är klart att det inte är lätt att utvärdera en insats där det svenska deltagandet är 50 personer i en grupp på 13 500. Det säger sig självt. Men det är ändå viktigt att vi försöker göra detta.

Att vi gör det är också en del av det som finns i den reservation som vi har lyft fram under punkt 2 och som jag vill yrka bifall till. Detta för att markera vikten av att vi har tydliga nationella mål eftersom de internationella målen är gemensamma och det kan vara svårt att utvärdera vår insats. Men vi behöver komma vidare när det gäller våra nationella mål.

Vi har nu ställt upp på att vara närvarande fram till den 31 december 2018, alltså ett år framåt. Vi ska bidra med utbildning och rådgivning.

Vi lyfter fram resolution 1325 som en viktig del. Det är viktigt, då vi hoppas att Afghanistans medborgare ska få gå till val nästkommande år. Det skulle ske men har ännu inte ägt rum. Vi hoppas nu att det kan förverkligas och att vi återigen kan vara en del i att skapa möjligheter också för kvinnor att delta i val, precis som vi tidigare har klarat att göra. Det tycker jag är ett viktigt skäl att fortsätta för dem som signalerar om att dra sig tillbaka. Vi vet att det skapar ökad osäkerhet, och osäkerhet skulle i det här läget hårdast drabba kvinnor – särskilt kvinnor som är beredda att ta ett demokratiskt ansvar och ställa upp i kommande val. Därför är det viktigt att Sverige är fortsatt närvarande och att vi deltar tillsammans med andra länder för att verkligen försöka skapa förutsättningar för de afghanska säkerhetsstyrkorna att själva garantera landets säkerhet.

Fru talman! Precis som föregående talare vill jag tacka alla utsända från Sverige som gör insatser i Afghanistan men också i andra länder. Det är en viktig insats ni gör, allihop. Jag vill också utsträcka det tacket till era familjer och anhöriga, för deras stöd är en viktig förutsättning för att människor ska ta uppdrag som vi efterfrågar. Tack till er alla och god jul och gott nytt år, alla där ute och anhöriga här i Sverige!

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till reservationen under punkt 2.
(Applåder)

Anf. 10 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! Eftersom såväl Vänsterpartiets som Sverigedemokraternas företrädare i utskottet yrkar avslag på propositionen måste vi ha en gemensam reservation om detta. Jag vill dock understryka att våra partier skiljer sig åt i grunden vad gäller synen på Sveriges engagemang i Afghanistan.

Vänsterpartiets politik för Afghanistan grundar sig på solidaritet med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska vara en närvarande och aktiv aktör i landet. Men det bör ske genom omfattande bistånd och politiska insatser för fred, demokrati och kvinnors rättigheter – inte genom militär närvaro.

Att i ett år till delta i en insats som under några års tid visat sig försämra säkerhetsläget med stora civila offer är ju värre än att gå över ån efter vatten. Vi har tidigare yrkat avslag på propositioner i samma ärende och anser fortfarande att en svensk väpnad styrka inte ska ställas till förfogande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats.

Denna insats har motiverats och försvarats med en lång rad argument. Det har bland annat sagts att de svenska soldaterna ska skydda afghanska flickor som vill gå i skolan, att den militära insatsen ska bidra till demokratisering, att den ska besegra talibanerna militärt, att den ska förhindra syraattacker mot kvinnor och att den ska skapa säkerhet.

Vi kan konstatera att säkerhetsläget inte har förbättrats. Konflikten har tvärtom förvärrats, och allt fler kvinnor och civila utsätts för attacker. Biståndsarbetare har dödats, och freden är fortfarande avlägsen.

Dessutom sker insatsen parallellt med USA:s Operation Free Sentinel, och båda leds av samma amerikanska befäl, vilket gör det svenska deltagandet än mer problematiskt.

I mars kom en utvärdering av Sveriges samlade engagemang i Afghanistan under perioden 2002–2014 – hur man nu kan kalla militära insatser för ”engagemang”. Utredningen visar att få mål har uppnåtts och att den svenska styrkan inte anses ha bidragit till att säkerheten upprätthållits i önskvärd utsträckning. Inte heller har den bidragit till att bygga upp förstågan hos de afghanska säkerhetsstyrkorna i önskvärd utsträckning. Detta menar vi är allvarliga brister.

Enligt utredningen har Försvarsmakten däremot utvecklat sin egen förstågan att samarbeta med Nato. Med tanke på hur många som fallit offer för Natos krigföring kan jag tycka att priset för detta har varit alldeles för högt.

När jag ändå är inne på utredningen vill jag lyfta fram vårt yrkande om en vitbok. Det sägs att en sådan inte behövs efter denna utredning, men jag har svårt att se att den var oberoende och trovärdig, då den leddes av en av de politiker som tog beslutet om att skicka en svensk militär styrka till Afghanistan.

Eftersom utredningen inte heller besvarar frågan om varför uppdraget att skapa säkerhet i Afghanistan misslyckats finns alltså fortfarande behovet av att tillsätta en oberoende utredning som tar reda på detta. En vitbok om den svenska militära närvaron i Afghanistan skulle vara ett sätt att öppet redovisa och utvärdera såväl den militära insatsen som Sveriges stöd till polisutbildning, utvecklingsbistånd och politiskt och diplomatiskt arbete. I synnerhet är det viktigt att utvärdera hur Sveriges olika insatser samverkar med varandra – det som genom åren kallats civil–militär samverkan.

Jag yrkar därmed bifall till reservation 3.

Fru talman! I Afghanistan växer det nu upp en ny generation av unga kvinnor och män. Även om fler i dag får utbildning saknas möjligheter till detta för många av dem. Det saknas även möjlighet till försörjning och till ett liv som inte begränsas av förtryck och fattigdom.

Den bilden bekräftas inte minst av alla de ensamkommande barn och ungdomar som flytt landet och som på grund av den bristande säkerheten i Afghanistan under inga omständigheter borde skickas tillbaka. Det måste först skapas en framtid för ungdomar och barn i Afghanistan. Bristande framtidstro och frustration är talibanernas bästa vänner och underlättar deras rekrytering.

Civilt bistånd är bara av den anledningen nödvändigt för att lösa grundorsakerna till kriget i Afghanistan. Vänsterpartiet välkomnar därför att Sverige utlovat mer än 8 miljarder kronor i civilt bistånd till Afghanistan fram till 2024.

Dessa civila insatser måste samtidigt kompletteras med insatser för att stödja försöken till en freds- och försoningsprocess. En sådan process måste rymma ett brett spektrum av alla berörda grupper i det afghanska samhället för att en långsiktig fredlig lösning ska kunna ta form. Därför är det viktigt att det civila samhället får en mer framträdande roll i kommande fredssamtal. Särskilt viktigt är det att Afghanistans kvinnor inkluderas i fredsprocessen så att deras inflytande och rättigheter inte förhandlas bort.

I juni 2015 antogs i Afghanistan en plan som syftar till att implementera FN-resolution 1325. Det är av största vikt att det arbetet får ligga till grund för byggandet av ett demokratiskt Afghanistan i fred. Vänsterpartiet har tidigare lyft och lyfter igen behovet av en svensk handlingsplan för Sveriges arbete med FN-resolutionerna 1325 och 1820 i Afghanistan, där det tydliggörs hur Sverige kan stärka Afghanistans kvinnor och garantera att de får ökat inflytande i fredsprocessen. På så vis bidrar vi till att Afghanistan lyckas med implementeringen av dessa resolutioner.

En freds- och försoningsprocess kommer självklart att vara komplicerad och ta tid. Men det finns inga andra alternativ om vi vill se ett Afghanistan i fred. Det finns inget som säger att Afghanistan skulle vara dömt till krig och konflikt för all framtid.

Herr talman! Det vi i Vänsterpartiet vill se är att Sverige engagerar sig civilt med bistånd och inte med militära insatser. Vi vill också se en oberoende utredning som på djupet analyserar Sveriges insats från 2002 till 2014 och resulterar i en så kallad vitbok. Vi vill även se en satsning på fred som byggs av det civila samhället och därmed har en större chans att bli långvarig.

Anf. 11 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! När talibanregeringen föll 2001 hade bara runt 10 procent av afghanerna tillgång till sjukvård inom en timmes avstånd från hemmet. I dag uppskattas andelen till drygt 60 procent. Antalet barnmorskor har ökat från 467 i hela landet 2002 till ca 3 000 i dag. Ökningen har bidragit till att många fler kvinnor överlever graviditeter och förlossningar.

Enligt den officiella statistiken har barnadödligheten i Afghanistan sjunkit sedan 2001. Då dog vart fjärde barn före fem års ålder. Nu är barnadödligheten nere på 16 procent; det är en klar förbättring även om siffrorna förstås är mycket höga. Spädbarnsdödligheten har också sjunkit, från 165 till 77 döda per 1 000 födda.

Därför undrar jag hur Yasmine Posio Nilsson kan yrka avslag på denna proposition. Om vi inte ger stöd till den afghanska militären så att man själv kan upprätthålla säkerhetsläget, vad är då alternativet? Är det kaos

och statskollaps, eller är det ett Afghanistan som går tillbaka till talibanerna och kanske också Daish? Jag tycker att Yasmine är svaret skyldig.

Du satt här och hörde min berättelse om Nasira. Ska inte även kvinnor i Afghanistan få en möjlighet att försörja sig och leva och att gå ut utan att ha en man med sig? Det var inte möjligt under talibanregimen. Då var kvinnorna inlåsta i hemmen. Så jag undrar: Var är Vänsterpartiets solidaritet med det afghanska folket?

Anf. 12 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik:

Herr talman! Tack, Lena Asplund, för frågan! Att många fler barn går i skolan och att det har skett en hel del civila framsteg är bra och viktigt. Men att enbart koppla detta till den militära insatsen leder tanken fel. Det är faktiskt de civila organisationerna som har åstadkommit de stora framgångarna på den civila sidan. Det är Svenska Afghanistankommittén som ligger bakom detta, med utbildning, barnmorskor och hälso- och sjukvård. Det är inte militären som gör detta.

Svenska Afghanistankommittén, som ju borde vara en ganska stor auktoritet på området, vill se ett slut på den militära invasionen i Afghanistan. De anser att den försvårar och riskerar deras arbete. Ska vi inte lyssna på dem?

Anf. 13 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jag fick inte svar på min fråga. Jag har suttit i Svenska Afghanistankommitténs styrelse, så jag är mycket väl medveten om det arbete Sak gör i Afghanistan. Men det finns faktiskt provinser i Afghanistan där inte ens Sak kan verka, på grund av de stora oroligheterna.

Du nämnde i ditt anförande, Yasmine Posio Nilsson, att närvaron har försämrat säkerhetsläget. Jag undrar varifrån du har fått det. Det måste vara helt taget ur luften. Hur ska vi veta hur säkerhetsläget hade sett ut i Afghanistan om vi inte hade haft någon närvaro där alls? Jag tror att vi då antingen hade haft kvar talibanregimen eftersom det såg ut så 2001, när ISAF började stabilisera landet något så när, eller hade haft ett totalt kaos och statskollaps. Hur är dessa kvinnor och barn hjälpta av ett land i totalt kaos och kollaps?

Ni skriver ju själva i er reservation: ”Vänsterpartiets politik för Afghanistan tar sin utgångspunkt i solidariteten med det afghanska folket.”

Det håller jag absolut med om. För mig är det så, för mitt hjärta finns där. Jag har varit där ett par gånger, och jag känner en del afghanska människor. Jag har träffat afghanska kvinnliga parlamentariker och så vidare, och alla vill ha ett annat liv och fred. Men vi måste nu hjälpa afghanerna att själva kunna stabilisera. Den afghanska militären fungerade nämligen inte. Det var kaos.

Jag vill ta upp en annan sak. Yasmine Posio Nilsson yrkade inte bifall till reservation 1, så ni yrkade alltså inte avslag på propositionen.

Anf. 14 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik:

Herr talman! Lena Asplund säger att hon tror att det hade varit kaos om vi inte hade varit där och att vi inte har någon aning om hur det skulle vara där oavsett om vi fortsätter att vara där eller inte. Men vi kan inte jämföra med någonting. Det finns inte något exakt jämförbart land.

Men i den utredning som kom i mars sägs det att den svenska styrkan inte anses ha bidragit till att säkerheten har upprätthållits i önskvärd utsträckning. Den har inte heller byggt upp förmågan hos de afghanska säkerhetsstyrkorna i tillräcklig utsträckning.

Är det då inte dags att tänka om och lyssna på vad andra har för förslag? Bland andra flera civila organisationer säger att de inte vill ha denna typ av insats.

Samtidigt har Operation Freedom's Sentinel, som faktiskt är USA:s egen insats utöver den gemensamma Natoinsatsen, projekterat krigförande band. Resolute Support Mission och Operation Freedom's Sentinel leds av samma befäl. Ser inte du något problem med det, Lena Asplund?

Vår solidaritet gäller det afghanska folket, och det står vi i Vänsterpartiet bakom. Det är därför som vi ständigt yrkar på bistånd till landet. Det är också därför som vi ställer oss bakom de lösningar som civila organisationer talar om för oss att de vill se i landet och inte de lösningar som krigsherrar vill se.

Jag har hört politiker säga att vi ibland måste ta impopulära beslut. Ofta nämns det i samband med just beslut som på inga sätt kommer att drabba dem själva. När antalet civila offer är så stort jämfört med antalet infångade eller dödade militära motståndare, och när civila organisationer själva säger att de inte vill ha vår insats eftersom det försämrar deras möjligheter att bedriva en vettig verksamhet som på riktigt hjälper människor, är det viktigt att vi politiker lyssnar och omvärderar besluten.

Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tänker vara kortfattad när jag ställer mina frågor.

Först vill jag höra om Vänsterpartiet anser att säkerhet har betydelse för kvinnors delaktighet och i så fall hur Vänsterpartiet vill bygga denna säkerhet.

Jag skulle också vilja höra om Vänsterpartiet uppfattar att den svenska närvaron med 50 personer i en grupp på 13 500 kan göra en skillnad för hur man ger råd eller hur man utbildar, eller om det bara bidrar till att man försvårar utvecklingen i Afghanistan.

Anf. 16 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Kerstin Lundgren för frågorna. Jag tycker att det är lite roligt att du säger att det är bara 50 personer, för då kan vi lika gärna låta bli att vara där. Då undrar jag: Vad kan vi då göra för skillnad?

Jag måste återigen peka på att det i den utredning som kom i mars sägs att den svenska styrkan inte anses ha bidragit till att säkerheten har upprätthållits på önskvärd nivå. Den har inte byggt upp förmågan hos de afghanska säkerhetsstyrkorna i tillräcklig utsträckning. Då kan de ju inte heller hjälpa de kvinnor som du säger dig värna om. Det är klart att vi också vill göra det, och det är därför som vi lyfter fram i motionen att kvinnor ska vara involverade i arbetet. Det är bara på det sättet som kvinnors säkerhet på riktigt kan stärkas och lyftas fram, eftersom det är först då som deras viktiga frågor kommer upp på agendan.

Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Om 50 svenska soldater inte bör åka dit därför att det bidrar till att skada Afghanistan, undrar jag hur man från Vänsterpartiets

sida tror att kvinnor ska våga delta och göra sina röster hörda i valet som ska ske under nästkommande år – både rösta och ställa upp i valet – utan säkerhet. Om dessa 50 soldater borde lämna Afghanistan borde även de andra 13 500 lämna landet. Eller är det så att Vänsterpartiets hållning är att man ska överlämna till andra länder att sköta den säkerhet som ni själva anser er för fina för att vilja delta i?

Anf. 18 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik:

Herr talman! Jag ska återigen gå tillbaka till den utredning som visar att vi inte lyckas på plats. I stället skulle man kunna avsluta de försök som faktiskt inte fungerar och pröva ett annat nytt sätt, om FN byggde upp ett helt annat mandat. Jag har tidigare här nämnt att den operation som är Natoledd samtidigt leds av amerikanskt befäl som leder Operation Freedom's Sentinel, som har fått mycket dålig kritik för sitt beteende. Vi menar att det på något sätt kanske bygger upp en känsla av otrygghet i landet.

Den militära insats som bedrivs i dag ökar antalet civila offer, och så har det varit under några års tid. Då måste vi tänka om och göra nytt och göra på ett annat sätt.

Anf. 19 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Flera talare har varit inne på att Sverige nu har närvarat i Afghanistan under lång tid med såväl militär som civil personal. Det är faktiskt 16 år sedan vi inledde vår närvaro, och vi har nu en fortsättningsstyrka som har ett nummer över 30.

Det är sant, som Lena Asplund har varit inne på, att många förhållanden för civila i Afghanistan har förbättrats under dessa år. Det är fler som får tillgång till sjukvård, och det är fler som får möjlighet att gå i skola och vi har stärkt de afghanska säkerhetsstyrkorna. Man har i icke ringa utsträckning bekämpat korruption, och det har genomförts förhållandevis fria val.

Samtidigt är det ofrånkomligt att säkerhetsläget under de senaste åren inte har förbättrats utan tvärtom har blivit värre. Jag tror att det är nödvändigt, inte bara för Sverige utan för alla andra länder som också är verksamma i Afghanistan, att göra vad man kan för att förbättra insatserna och utforma dem på ett sätt som är mer effektivt och som leder till att afghanerna i större utsträckning själva kan ta ansvar för sin säkerhet. Det är just därför som Alliansen har en reservation i detta betänkande som handlar om att om vi ska bli bättre måste det finnas nationella utvärderingsbara mål som vi kan jämföra vår insats emot.

Herr talman! Dessvärre har regeringen här inte presterat fullt ut när det gäller vad som har krävts i tidigare riksdagsbeslut när det gäller konkreta utvärderingsbara mål. Av detta skäl vill jag yrka bifall till reservation 2 i betänkandet.

Jag blir lite förundrad över Sverigedemokraternas inlägg här i dag. De yrkar avslag på propositionen. Innebörden av det är att den svenska närvaron i Afghanistan måste avvecklas i stort sett på två veckor. Roger Richtoff säger att man ska göra detta i lugn och ro, men de ställningstaganden man tillsammans Vänsterpartiet har medger tyvärr inte någon avveckling i lugn och ro. Den kommer att bli extremt brådstörtad, för mandatet går ut den 31 december detta år.

Sverigedemokraterna har under lång tid argumenterat för att flyktingar bör hjälpas på plats och inte ska tvingas till långa resor för att söka asyl i främmande länder. Den argumentationen kan väl ha någon form av logik i sig, men det blir helt obegripligt när man samtidigt inte är beredd att medverka till bättre villkor i de länder som flyktingar kommer ifrån. Genom att avslå propositionen och säga att vi inte ska vara i Afghanistan i fortsättningen gör man inte det. Tvärtom kommer det att leda till en försämring av villkoren för människor i Afghanistan och riskera att leda till ytterligare flyktingströmmar.

Vänsterpartiet säger att Sak, Svenska Afghanistankommittén, kräver ett slut på Sveriges militära närvaro i Afghanistan. Det är inte korrekt. Jag har precis gått igenom kommitténs policy officers översända synpunkter på den militära närvaron, och ingen av de punkterna innehåller något krav på att Resolute Support Mission ska upplösas. Däremot har man synpunkter på hur och i vilken omfattning olika militära insatser görs.

Jag höll dessutom på att studsa till när jag hörde att den insats som har gjorts skulle ha försämrat säkerhetsläget i Afghanistan, herr talman. Jag medger att säkerhetsläget de senaste åren inte har förbättrats, men det är min absoluta övertygelse att situationen i Afghanistan hade varit långt mycket värre än den är nu om vi inte hade haft ISAF och RSM. Även om vi inte kan erbjuda den perfekta säkerheten handlar ju politik ofta om att välja det som är minst dåligt, och det menar jag att vi i denna kammare har gjort under lång tid.

Jag tycker att det är viktigt att tacka alla män och kvinnor som befinner sig ute på insatser internationellt, i Afghanistan och andra länder. Det är viktigt att detta tack inte bara omfattar veteraner och militär personal, utan det bör omfatta även de civila tjänstemän som i stor utsträckning tjänstgör på statens uppdrag i bland annat Afghanistan. Jag vill, herr talman, avsluta med att tacka dem för deras uppoffringar, hjältemod och insats.
(Applåder)

Anf. 20 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Vi diskuterar i dag betänkandet *Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan*. Som flera här har varit inne på välkomnar Alliansen och Kristdemokraterna att insatsen fortsätter.

Afghanistan är ett av världens fattigaste länder och ett land som under många år har plågats av krig och stridigheter. Inte minst talibanerna har förorsakat förfärlig skada. Sverige har en långvarig relation till Afghanistan – det har vi haft sedan 1930-talet – och Svenska Afghanistankommittén har gjort en viktig insats i landet sedan 1980-talet. Afghanistan är också ett av de största mottagarländerna av svenskt bistånd, och 2014 tog riksdagen beslut om att fortsätta i fem år till med totalt 4,8 miljarder.

Vi har sedan 2002 hjälpt till inom ramen för ISAF och senare inom ramen för Resolute Support Mission. Väldigt många svenska män och kvinnor, över 9 000, har varit nere och gjort insatser. Som har sagts här har det varit en svår insats, men Sverige har bidragit till att fler har kunnat få sjukvård och gå i skolan.

Jag har faktiskt själv ett särskilt minne från när jag hade förmånen att besöka våra trupper på basen Nordic Light år 2011. Då hade vi ungefär 500 personer på plats. Vi var ute på besök i en by där Sverige varit med

och borrar en brunn och hjälpt till. Det fanns även en skola för flickor, som förut inte fick gå i skola över huvud taget, och jag minns hur det var att se glädjen i deras ögon.

Sverige har alltså varit med och bidragit på många olika sätt. Som flera har sagt är vi inte nöjda med situationen i dag – det går åt fel håll – men Sverige har helt klart varit med och bidragit till att det också har gått åt rätt håll. För att komma någonvart är det helt nödvändigt att säkerheten förbättras.

Det sas tidigare i debatten att Svenska Afghanistankommittén skulle vara emot militär närvaro. Det står faktiskt i ett speciellt dokument att man inte är emot militär närvaro i Afghanistan av princip. Man har synpunkter, men det är en helt annan sak.

Precis som föregående talare påpekade har vi i Alliansen en reservation där vi kräver att målen för insatsen ska kunna följas upp på ett bättre och tydligare sätt. Det är jätteviktigt att den reservationen får stöd.

Avslutningsvis vill även jag instämma i vårt tack till alla från Sverige som nu har varit ute i Afghanistan och andra länder och till dem som har kommit hem. Det är veteraner som har gjort storartade insatser. Jag vill tacka dem allesammans, liksom deras anhöriga, och önska dem en god jul. (Applåder)

Anf. 21 KENT HÄRSTEDT (S):

Herr talman! Vi har i dag samlats för att debattera och fatta beslut om fortsatt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan.

Jag vill inleda med att yrka bifall till propositionen och avslag på reservationerna.

När vi i dag ska ta ställning till ett fortsatt bidrag till utbildnings- och rådgivningsinsatsen i Afghanistan finns det många skäl att vara djupt bekymrad över den verklighet som råder i landet i dag. Sverige började med sitt bidrag redan 2002, då i liten skala med en underrättelseenhet. Under åren har vi sedan successivt ökat till 500, med möjlighet till förstärkning vid oförutsedda händelser med uppemot 900 soldater. Flera av oss här i kammaren var vid den tidpunkten med och fattade dessa beslut.

År 2010 ingick vi här i Sverige en bred överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och den dåvarande borgerliga regeringen om att den fortsatta inriktningen skulle ändras till att vara stödjande. År 2011 satt jag som företrädare för Socialdemokraterna och förhandlade med dåvarande biståndsminister Gunilla Carlsson och den borgerliga regeringen samt Miljöpartiet, och i augusti samma år presenterade vi ett långsiktigt biståndsåtagande för Afghanistan. Tanken var att vi skulle gå från att vara stridande till att vara stödjande och trappa ned volymerna på den militära sidan. Insatsen skulle få civil ledning, och vi skulle rikta in oss på att stärka afghanernas egen kapacitet och förmåga.

Enligt nämnda överenskommelse, som skulle träda i kraft inom biståndsområdet 2012, skulle vi samtidigt vara beredda att öka vårt bistånd. Jag minns att vi vid presskonferensen pratade om att öka det med ungefär 20 procent. Det bistånd vi redan då gav uppgick till 520 miljoner per år. Det är utan tvekan så att Afghanistan är vår främsta biståndsdestination, och även då var landet absolut en av dem.

Man kan inte tala om vårt engagemang vad gäller Afghanistan utan att nämna Svenska Afghanistankommitténs imponerande insatser genom åren. Jag minns särskilt ett tillfälle då Afghanistans president var här i Stockholm och besökte riksdagen. Han talade till oss ledamöter i andra-kammarsalen och sa, halvt på skämt och halvt på allvar, att han ville göra dåvarande ordföranden i Svenska Afghanistankommittén till biträdande utbildningsminister i Afghanistan.

Så omfattande var kommitténs arbete att jag tror att man gav stöd till eller drev 25 procent av landets skolor. Man lyckades under större delen av tiden att driva verksamhet i stort sett i hela landet – även i talibankontrollerade områden var Afghanistankommittén framgångsrik.

Som tidigare nämnts är Afghanistankommitténs arbete i landet något som går mycket längre tillbaka än de insatser som vi har gjort på den militära sidan. Någon nämnde att den bildades 1980, vilket nog stämmer ganska väl.

Också på politisk nivå är relationen mellan våra länder god och stark. Vi har sedan länge ambassader i varandras länder, och våra länder har en kontinuerlig dialog. Kontakterna har fått ännu en dimension de senaste åren genom de stora mängder av ensamkommande flyktingbarn som har kommit till Sverige.

Allt detta hänger ihop – den militära, den politiska och den humanitära sidan samt flyktingarna. Jag blir lite bekymrad när jag hör Sverigedemokraternas inlägg, för detta hänger samman. Säkerhetsläget i Afghanistan i kombination med mycket låg levnadsstandard och utbredd korruption gör att många vill lämna landet. Afghanistan befinner sig på plats 171 av 188 på ett välfärdsindex, enligt UNDP, som också berättar att 40 procent av landets befolkning vill lämna landet.

Utan säkerhet, ingen utveckling. Men det motsatta gäller också – utan utveckling, ingen säkerhet. Dessa hänger ihop. Därför är det viktigt att vi förmår att vara uthålliga och klara i vår färdriktning.

Det underlag vi fått för dagens beslut är i många delar dystert läsning. Den väpnade konflikten har fortsatt att förvärras. Den humanitära situationen har fortsatt att försämrats. Bnp per capita minskar. Korruptionen genomsyrar hela samhället. Politiska konflikter blockerar kraftfull politik i landet. Respekten för mänskliga rättigheter är mycket bristfällig. Bara det första halvåret i år har 5 243 civila offer skördats, varav 610 är kvinnor och barn. Detta är fruktansvärd läsning.

Jag vill komma tillbaka till att det egentligen handlar om helhetsbilden. När SD yrkar avslag på detta engagemang bör man reflektera över konsekvenserna av att vi inte är engagerade i länder som Afghanistan. På platser där människor inte har förutsättningar att leva på grund av säkerhetsläget och för dåliga humanitära förutsättningar får detta andra konsekvenser. Det bör man betänka när man ser det så svart eller vitt och anser att vi inte ska ta detta ansvar i Afghanistan.

Jag vill reflektera lite över diskussionen mellan Yasmine Posio Nilsson och Kerstin Lundgren om hur vi reflekterar över våra insatser.

Det är viktigt att vi själva och tillsammans med andra, och såklart tillsammans med våra afghanska partner, reflekterar över hur vi har hamnat här. Vi kan inte vara nöjda med det resultat vi ser i Afghanistan efter så långt engagemang i landet.

Vi vill göra det bättre. Det är därför vi är beredda att ta risken att skicka svenska trupper till Afghanistan. Det är också därför vi sänder omfattande humanitärt bistånd till landet, och även på det området tar människor risker. Soft targets är ju någonting som blir allt vanligare. Av alla människor vars liv skördats i Afghanistan är det säkert många som varit engagerade i humanitärt arbete i landet.

Därför är det viktigt att vi förmår att vara kraftfulla och tydliga i vårt engagemang i Afghanistan. Det är viktigt att vi förmår att stå fast, vara långsiktiga och inte svika. Vi ska heller inte svika oss själva när det gäller det vi har gett oss in i. Vårt engagemang är långsiktigt. Vi ska vara ett stöd under en väldigt lång period framåt. Vi måste ha den uthålligheten.

Tillsammans måste vi också reflektera över hur vi kan göra detta bättre. Att situationen inom så många områden försämrats eller förblir på en oacceptabelt dålig nivå kan inte fortgå. Det finns ljusglimtar – kollegorna här inne har nämnt några av dem, till exempel sjukvård och fler flickor i skola. Men de övergripande dragen är tyvärr inte positiva just nu, vilket många av de internationella humanitära organisationerna samt FN vittnar om.

Vi har nu haft ett engagemang i drygt 15 år. Åtskilliga miljarder har investerats genom säkerhetsinsatser och genom bistånd. Det har kostat flera människoliv. När vi tittar på resultatet ser vi vissa ljusglimtar, men vi känner också förtvivlan över att vi inte har lyckats bättre tillsammans.

Vi bör tillsammans kunna göra det bättre. Vi fick en utredning som vi beställde av Tone Tingsgård som ger en del ledtrådar om hur vi kan förbättra vårt engagemang. Men vi bör även fortsättningsvis kunna reflektera och se hur vi tillsammans kan göra det bättre.

Det är viktigt att vi med oförminskat engagemang och med övertygelse fortsätter att ge stöd till Afghanistan, såväl till kapacitetsuppbyggnad som humanitärt. Afghanistans befolkning förtjänar ett bättre öde.

Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till propositionen. Jag vill också rikta ett tack till alla dem som tjänstgör för Sverige i olika insatser utomlands, bland annat i Afghanistan, samt till de civila och till dem som är lokalanställda i Sveriges tjänst.

(Applåder)

Anf. 22 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Kent Härstedt var inte här när jag höll mitt anförande, så jag tror inte att han hörde när jag berättade att det börjar att röra på sig lite när det gäller korruptionen i Afghanistan.

Man har i år – under senare delen av året – hållit drygt 1 000 rättegångar, där närmare 500 personer har dömts till fängelse i upp till 23 år. Man har fått tillbaka ungefär 113 miljoner, eftersom de dömda har tvingats att betala tillbaka det som de på olika sätt har förskingrat.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Kent Härstedt. Vi har ju en reservation där vi nämner att vi tycker att vi ska sätta nationella mål för de svenska insatserna. Vi sa samma sak när det gällde Mali, och där biföll riksdagen. Vi har även mål när det gäller Irak.

Därför är det lite konstigt att majoriteten inte går med på att vi sätter upp mål så att vi kan utvärdera insatsen även vad gäller Afghanistan, med tanke på att Afghanistan är ett åtagande som vi haft under väldigt lång tid – vi går in på vårt 16:e år i Afghanistan.

Därför tycker jag att det är tråkigt att vi inte fick en enighet i fråga om att sätta de nationella mål som vi bör ha i alla våra utlandsinsatser. Jag skulle vilja att Kent Härstedt utvecklar hur man tänkte här.

Anf. 23 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Det är mycket möjligt att det finns ljusglimtar vad gäller korruptionen, men alla internationella organisationer och utvärderare betraktar Afghanistan som ett av världens mest korrupta länder. Det har inte förändrats i år, det kan jag tala om för dig. Men det är ju bra om man ser en del ljusglimtar.

När det gäller mål är det väldigt enkelt att säga men inte så okomplicerat att genomföra. Det saknas inte målsättningar. Varje vecka och varje dag definierar militären vilka insatser man ska göra dagligen.

På det humanitära området sätts mål för de insatser vi ska göra. Detta utvärderas, vilket jag vet väldigt väl. Jag har varit ordförande för ett par humanitära organisationer, så jag vet hur noggrant det är med alla sådana insatser.

När man talar med våra militärbefälhavare, vilket jag har gjort på plats, är det väldigt tydligt vilka målsättningar som finns för insatsen. Det är alltså inte så att det saknas målsättningar.

Nationella målsättningar för vad vi vill genomföra i ett land är inte helt okomplicerat, för hur skiljer man ut vad Sverige gör för insats kontra vad andra gör för insatser? Om en utveckling blir negativ, är det då trots det vi gör, på grund av det vi gör eller för att vi har gjort någonting fel?

Jag har ganska ordentligt satt mig in i hur man jobbar med utvärderingar – jag har bland annat åkt till DAC i Paris – och att bara använda målsättningar är ett trubbigt medel.

Anf. 24 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! För mig blir det ännu mer märkligt när jag tittar på Tone Tingsgårds utredning om Afghanistan. Hade vi haft mer konkreta och tydliga mål hade nog utredningen kommit fram till ett annat resultat.

Vi säger att en förutsättning för en utvärdering av god kvalitet är att konkreta uppföljbara mål formuleras. Därför blir det ännu mer konstigt i mina ögon att majoriteten inte går med på detta när det gäller just Afghanistan, medan man gör det när det gäller andra insatser utomlands.

Inte heller alliansregeringen hade satt upp konkreta mål när vi skickade ut insatsstyrkor, och det ska man ta åt sig. Men det finns ju saker som man kan göra bättre. Därför tycker vi att det här är viktigt nu.

Jag fick inte något svar på min fråga. Jag fick mer funderingar än svar.

Kent Härstedt sa att han har bra koll. Varför kunde ni då inte bifalla vårt förslag? Eller är det bara för att det kommer från oss som det inte blir så bra?

Jag tycker att det hade varit bra om vi hade varit överens om hela propositionen, för jag tycker att det är viktigt att vi beslutar om propositioner samlat. Det här handlar ju inte om några små saker. Vi skickar ut våra svenska soldater till farliga områden i världen. Då är det viktigt att hela riksdagen står bakom, och det gör vi. Men just det här är en så liten del, så det hade behövts så lite vilja för majoriteten för att säga: Ja, vi gör så här.

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
Resolute Support
Mission i Afghanistan*

Anf. 25 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Som jag nämnde är jag den som har suttit med och förhandlat om det långsiktiga biståndsenagemanget tillsammans med Moderaterna och Gunilla Carlsson.

Vi fastställer politiska målsättningar genom våra propositioner. Vi fastställer målsättningar för vårt humanitära engagemang i landet. Pengarna delas inte ut av Sida utan tydliga målsättningar. Det är mycket mer uppstramat i dag, så det finns tydliga målsättningar med varje insats som görs. Det är likadant på den militära sidan.

Det finns målsättningar i varje del – politiska, humanitära och militära. Och här har vi frågan om målsättningarna för vårt engagemang till debatt i dag. Jag tycker nästan att det går inflation i debatter om målsättningar.

Anf. 26 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr talman! Jag har en fråga. Under hela tiden som vi har varit i Afghanistan har kritik riktats mot insatsen. Jag delar i viss mån uppfattningen att det inte är lätt att sätta upp mål i alla stycken. Det har jag också praktisk erfarenhet av.

Riksrevisionen använde sig vid ett tillfälle av formuleringen att det nästan är så att man kan tro att målet med insatsen för svensk del har varit att delta, oavsett om man uppnår något konkret för Afghanistan eller inte.

Min första fråga är: Delar Kent Härstedt Riksrevisionens kritik?

Frågan ställdes här tidigare om vi ska snabbavveckla insatsen. Nu är det 14 dagar kvar. Men varför lägger man fram en proposition *nu* till den 31 december nästa år? Då kommer vi att stå här i debatten igen.

Är det så att man räknar med att man automatiskt får en förlängning varje år? Varför sätter man en så snäv tidsgräns om man inte är beredd att ta ett nej här och avveckla? Vi borde flytta den tiden, oavsett vad vi tycker om det.

Min andra fråga blir då: Borde man flytta den tiden, eller räknar man med en automatisk förlängning av insatsen?

Anf. 27 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! När det gäller den sista frågan kan jag säga att det finns en bred uppslutning och ett väldigt starkt stöd för engagemanget i Afghanistan. Det finns hos oss en övertygelse om att detta kommer att vara något som varar över lång tid. För att återknyta till det jag sa i mitt anförande tror jag att vi måste vara beredda på att detta blir en väldigt lång insats. Det går inte att bara avbryta den, packa ihop och åka hem, utan har man gett sig in i detta måste man vara beredd att vara uthållig tills uppgiften har lösts och så länge som det finns ett politiskt stöd för den hos företrädarna för Sveriges folk. Den inriktningen får vi nog vara beredda att ha när vi har gått in i insatsen.

I den breda överenskommelsen om det humanitära i Afghanistan blickar vi väldigt långt fram i tiden. Detta är ett av världens fattigaste länder.

Jag skulle vilja ställa en fråga till dig, Roger Richtoff: Varför ser ni inte kopplingen mellan flyktingströmmar till Sverige och engagemanget i Afghanistan? Ni vill avsluta engagemanget i Afghanistan, samtidigt som ni tycker att det är oacceptabelt att det kommer flyktingströmmar till Sverige, något som är ganska logiskt med tanke på både den humanitära situationen och säkerhetsläget i landet.

Anf. 28 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Herr talman! Migrationsverket anser ju att man kan skicka tillbaka människor till Afghanistan. Har ledamoten missat det? Det är ju inte vi som har hittat på detta. Det är Migrationsverket som avvisar personer till Afghanistan.

Nu ska vi inte prata invandringspolitik här, men det är en fortsatt tillströmning till Sverige. Vår signalpolitik och våra höga ersättningar – allt detta påverkar ju flyktingströmmarna till Sverige.

Det som vi vill rikta in oss på är att hjälpa dem som bor i flyktingläger, där vi alla har varit och tittat. Vi vill kraftsamla för de människor som inte överlever om de inte får hjälp.

Vi har ingenting emot att stödja Afghanistans folk på andra sätt. Vi har 50 man där, och man hävdar att detta är långsiktighet. Hur lång tid? Det vet vi inte. Men jag förutsätter, herr talman, att beslutet i riksdagen alltid kommer att vara att vi ska förlänga insatsen ett år, eftersom man sätter så snäva tidsgränser som 14 dagar. Det är egentligen en ganska stor nonchalans mot riksdagens beslut. Hur ska ni göra om det skulle bli ett beslut i dag om att avveckla insatsen? Ni vill ju inte det.

Långsiktighet kräver en planering som gör det möjligt att med rimlig insats avbryta detta arbete.

Vi kan inte ta ansvar för hela världens flyktingströmmar, och vi måste sätta en bortre tidsgräns. Har man inga tydliga mål, som Riksrevisionen säger, måste man skapa målen och ha en tidsplan för detta. Vi delar uppfattningen att det sedan kan hända att den ändras.

Vi vill inte ta bort den humanitära hjälpen till Afghanistan och sluta hjälpa detta folk, men vi vill göra det där.

Anf. 29 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Först och främst tror jag inte att Roger Richtoff förstår sambandet mellan säkerhet och utvecklingssamarbete. Det krävs säkerhet för att man ska kunna bedriva humanitärt arbete. Trots att Afghanistan-kommittén historiskt har varit skickliga på att vara i stora delar av Afghanistan, har man inte kunnat verka i de mest våldsamma delarna av landet på senare tid.

Det finns ett starkt och brett stöd i Sveriges riksdag för och en stor samstämmighet om att vi ska fortsätta vårt engagemang. Många av de partier som sitter härinne har varit med under hela resan och ställt sig bakom detta engagemang. Det tar vi också ansvar för. Vi är inte beredda att på ett oansvarigt sätt dra oss ur. Vi lyssnar också in våra partner i Afghanistan och andra internationella partner kring vårt engagemang i Afghanistan.

Engagemanget i Afghanistan har också varit en lärdomsresa för Sverige. Min bestämda uppfattning är att vi gick in för sent i början.

På det större planet måste vi reflektera över hur vi har agerat i Afghanistan, men det är utan tvivel så att Afghanistan behöver stort stöd, både vad gäller säkerhet och utveckling, en bra bit in i framtiden.

Det samtal vi för med företrädare för de borgerliga partierna om målsättningar och utvärderingar är viktigt. Jag tror att detta samtal kommer att fortsätta, för det är viktigt att vi utvärderar och blir bättre på det vi gör. Men vi ska långsiktigt finnas i Afghanistan och stå fast vid vårt ord att vi ska stödja dem till säkerhet och trygghet.

Anf. 30 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Vi är här med anledning av propositionen om fortsatt svenskt deltagande i Afghanistan.

Sedan talibanregimen störtades i slutet av 2001 har Sverige deltagit i ett omfattande internationellt engagemang i Afghanistan. Det överordnade syftet har varit att främja fred, stärka säkerhet och bistå med landets återuppbyggnad.

Vårt engagemang har innefattat militära, säkerhetsskapande insatser. Vi har också en lång tradition av diplomatisk och politisk bilateral samverkan med det afghanska ledarskapet. Vi har även under lång tid, precis som många här har tagit upp, varit verksamma i landet med utvecklings-samarbete för att bekämpa fattigdom och främja stabilitet och demokrati.

Det internationella åtagandet i Afghanistan från 2002 är ett av de största i modern tid. Sverige har varit en liten men ändå viktig aktör i detta. För vårt eget lands vidkommande har åtagandet varit stort, liksom insatserna. Från 2002 och fram till i dag har nästan 10 000 kvinnor och män bidragit till de fredsfrämjande insatserna.

Herr talman! Nära fyra decennier av krig har satt djupa spår i Afghanistan. Vi har hört många vittnesmål, och flera av utskottets ledamöter har också varit på plats och sett det. Säkerhetsläget är allvarligt, och det pågår väpnad konflikt i många delar av landet. Det råder omfattande brister i respekten för de mänskliga rättigheterna.

Den väpnade konflikten intensifierades när talibanerna återkom 2003 och bredde ut sig över stora delar av landet. Problemen med krigsherrarnas inflytande och med korruption, nepotism och bristande samhällsstyrning är väl kända och svåra att komma åt.

Det säger sig självt att en sådan svår och komplex situation som i Afghanistan inte vänds i en handvändning. Det krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete.

Det har ändå höjts röster för att Sverige snabbt ska lämna Afghanistan. Man menar att vi inte har råd och att resultaten inte har varit tillräckliga. Vi måste självklart lyfta fram bristerna i det arbete som har gjorts, och den stora utvärdering som presenterades tidigare i år är ett viktigt bidrag när det gäller att se vad vi kan göra bättre i framtiden.

Utrikesutskottet har också i stor samsyn tydliggjort vikten av regelbunden uppföljning av pågående insatser. Vi har också lyft fram betydelsen av det vi kallar realistiska mandat med tydliga mål och målpuppfyllnadsmetoder och att det svenska mervärdet i relation till andra länders insatser ges en framskjuten roll i analysen när man går in i insatser.

Ska vi lämna Afghanistan i ett läge där konflikten förvärras i omfattning och intensitet och säkerheten utgör det största hindret för landets utveckling? Ska vi lämna landet när vi fortfarande ser självmordsattacker och de afghanska säkerhetsstyrkorna lider omfattande förluster? Jag tycker att det är en säkerhetspolitiskt problematisk hållning.

Som vi i utskottet skriver i betänkandet har det bara under det första halvåret 2017 varit över 5 000 civila offer. Om inget land bistår när det är riktigt svårt, vad händer då?

I det allvarliga säkerhetsläge som råder är det vår bedömning och övertygelse att Sverige ska fortsätta att bidra till utbildnings- och rådgivningsinsatsen RSM till stöd för de afghanska säkerhetsstyrkorna. I ett läge där den afghanska regeringen faktiskt tappar mark till talibanerna och IS är det

internationella stödet viktigt. Vi vet också att det efterfrågas av den afghanska regeringen.

Det är också viktigt att vi ser bidraget till RSM som en av flera delar i det breda svenska engagemanget för att bistå Afghanistan med att uppnå långsiktig stabilitet i landet. Sverige har ett långtgående utvecklingsarbete med fokus på fredsbyggande, demokratiskt statsbyggande, ökad jämställdhet samt stärkt kapacitet och roll för civilsamhället när det gäller mänskliga rättigheter.

Jag yrkar bifall till propositionen.
(Applåder)

Anf. 31 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag avser att redogöra för regeringens proposition om svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan. Tidigare har statssekreterare Salestrand, kabinetssekreterare Söder och Försvarsmakten informerat om, presenterat och diskuterat propositionen i det sammansatta utskottet. Det har alltså där funnits möjlighet att ta del av grundläggande information i ärendet.

De senaste åren har säkerhetssituationen i Afghanistan kontinuerligt försämrats. Det svåra säkerhetsläget innebär ett fortsatt behov av militär närvaro och stöd i form av utbildning och rådgivning till de afghanska säkerhetsstyrkorna i linje med RSM:s icke-stridande mandat.

Den afghanska regeringen har efterfrågat fortsatt stöd. Som svar på den afghanska regeringens förfrågan och utifrån de bedömningar som gjorts avseende förhållanden på marken föreslås därför att bidraget till RSM bibehålls under 2018.

När jag deltog vid Natos försvarsministermöte i november bekräftades denna bild. Övriga bidragande länder till RSM indikerade att de bibehåller eller ökar sina bidrag för att fylla upp den bemanningsram som insatschefen efterfrågat för att till fullo genomföra sitt uppdrag. Det är viktigt att vi alla bidrar till detta mål för att kunna nå en bättre säkerhetssituation.

Icke desto mindre är det viktigt att vi fortsätter att arbeta för en civilledd insats i framtiden. Tiden för detta är inte mogen ännu, och förhållandena på marken måste avgöra när vi kan börja övergå till denna fas.

Även om utmaningarna för landet är många och svåra så måste den afghanska regeringen ta sitt ansvar för att föra landet i rätt riktning. Också Afghanistans grannländer måste spela en aktiv och konstruktiv roll i processen.

Samtidigt är Sveriges och det internationella samfundets stöd en förutsättning för att Afghanistan ska göra framsteg på vägen mot fred och demokrati. Vi måste arbeta brett och långsiktigt i Afghanistan, och det gör vi – med politiska insatser, insatser på biståndsområdet och med militära bidrag.

Sveriges stöd till stats- och fredsbyggande i Afghanistan är långsiktigt och allomfattande. Afghanistan är den största mottagaren av svenskt utvecklingsbistånd. Sverige har som enda land gjort ett långsiktigt åtagande till 2024 med en indikativ volym om 8–8,5 miljarder svenska kronor.

I den proposition som nu läggs fram föreslår regeringen att riksdagen medger Sveriges fortsatta deltagande i RSM under 2018 med en väpnad styrka om högst 50 personer på plats i Afghanistan. Styrkan ska även

kunna förstärkas tillfälligt med högst 150 personer för det fall bidraget behöver evakueras.

För bara någon vecka sedan träffade jag de soldater och officerare som kom hem från sin insats i Afghanistan. De vittnade om värdet av den insats de hade gjort.

Förutom att vara en liten del i det övergripande målet om en självständig och välfungerande afghansk säkerhetsstyrka har detta också gett viktiga erfarenheter och kompetenser till Försvarsmakten, inte minst vad gäller interoperabiliteten med Nato. Dessa erfarenheter kommer nu att användas av Försvarsmakten för att bygga den nationella försvarsförmågan.

Anf. 32 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Försvarsministern var inte här när jag tog replik på Kent Härstedt. Vi i Alliansen har en reservation där vi tycker att man bör titta på att sätta upp nationella mål och hur man ska följa upp det hela. Detta fick vi igenom när det gäller Malipropositionen.

I det betänkande om Irak som vi ska debattera efter detta skriver hela utskottet att det är utskottets uppfattning att samma principer bör gälla även för andra svenska insatser, inklusive utbildningsinsatsen i Irak. Jag vill därför fråga försvarsministern: Vad skiljer Afghanistaninsatsen från Mali och Irak, eftersom vi inte kan sätta upp samma målformulering?

Som jag sa till Kent Härstedt tidigare tycker jag att detta är ytterligt märkligt, eftersom vi går in på vårt 16:e år i Afghanistan. Det är lång tid, och som försvarsministern sa kommer vi antagligen att vara där ett bra tag till. Därför vill jag höra om försvarsministern kanske har ett bättre svar än Kent Härstedt på varför vi inte kan ha samma målformulering för alla våra utlandsinsatser.

Anf. 33 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Jag närvarade inte här från början av debatten på grund av att jag talade inför 1 200 personer på högkvarterets konferens på en teater här i Stockholm. Jag tyckte att det var viktigt att få tala inför hela denna personalgrupp. Det är ett viktigt förband i svensk försvarsmakt.

Målet för insatsen, som jag vet har diskuterats mellan partierna, redovisas på s. 8 i propositionen:

- ”Det övergripande målet med Sveriges styrkebidrag till utbildnings- och rådgivningsinsatsen RSM är att bidra till att konsolidera de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att på sikt självständigt hantera säkerheten i landet.
- Sveriges målsättning är att aktivt verka för att resolution 1325 genomförs som en del i RSM:s operationsplan.
- Sverige ska även säkerställa att all personal som ingår i det svenska bidraget är utbildade och har kunskap i praktisk tillämpning av resolution 1325.
- Sveriges målsättning med deltagande i den globala koalitionen militära utbildningsinsats är att det ska bidra till att bygga förmågan hos våra nationella krigsförband och staber.

Det övergripande målet med Sveriges styrkebidrag till utbildnings- och rådgivningsinsatsen RSM är att bidra till att konsolidera de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att på sikt självständigt hantera säkerheten i landet.”

Detta tycker jag är tydliga och bra målsättningar. Jag tycker inte att detta lämnar något i övrigt att önska. Jag tycker att detta är en tydlig och konkret inriktning. Jag tycker att det är bra att detta redovisas i propositionen, och jag vet att det har redovisats ordentligt i utskott och i olika sammanhang och att det har diskuterats.

Detta ligger nu på riksdagens bord, och min förhoppning är att riksdagen ställer sig bakom det. Jag skulle bli förvånad annars.

Anf. 34 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Det var ingen kritik mot försvarsministern utan bara en upplysning – att jag hade frågat Kent Härstedt om det hela innan. Jag tycker att det är väldigt bra att försvarsministern talar inför våra soldater, officerare och sjömän.

Men jag fick inte riktigt svar ändå. Vi vill att de internationella insatserna ska utvärderas och analyseras löpande. Detta har vi fått igenom för både Malipropositionen och Irakpropositionen, som kommer sedan. Frågan är fortfarande öppen: Vad skiljer Afghanistaninsatsen från Mali och Irak?

Anf. 35 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Jag tror att det är allmänt känt att det har gjorts en omfattande genomlysning av Afghanistaninsatsen. Tone Tingsgård har lett detta arbete. Det presenterades brett och diskuterades här i riksdagen. En genomlysning har gjorts där man på ett ordentligt och grundligt sätt har analyserat hela verksamheten.

Det har genomförts utvärderingar, och det tycker jag inte att man ska glömma bort. Jag tycker att de målsättningar som står i dokumentet är tydliga.

Anf. 36 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Sverige har sedan 2002 deltagit i militära insatser i Afghanistan, först genom den internationella säkerhetsstyrkan ISAF och sedan 2015 i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM. Vi har alltså under 16 år deltagit i de militära insatserna i Afghanistan.

Vi kan känna stolthet över våra svenska soldater, som på ett föredömligt sätt engagerar sig för Afghanistans framtid. Man har gjort ett utmärkt arbete utifrån givna förutsättningar, och man har också betalt det högsta pris man kan genom att ta egna förluster.

Men utöver priset av egna förluster har det också varit en kostsam historia för Sverige. Insatsen i Afghanistan har mellan tummen och pek-fingret kostat över 9 miljarder kronor under dessa år. Samtidigt har många års politisk misskötsel av vår egen försvarsmakt, där man prioriterade bort vårt eget territorialförsvar till förmån för internationella insatser i fjärran land, gjort att vi i dag behöver alla medel till att bygga upp ett eget territorialförsvar, kapabelt att möta hot här i vårt närområde.

När det gäller Afghanistan, herr talman, anser vi att även om den svenska armén har utfört en föredömlig insats måste en borte gräns sättas för det svenska engagemang där. I 16 år har vi haft militär insats till en hög kostnad. Vi menar att gränsen är passerad sedan flera år tillbaka.

Innan uppgörelsen kom till mellan tidigare alliansregering och Socialdemokraterna om den svenska insatsen inom ramen för ISAF verkade det som om Socialdemokraterna hade liknande tankar. I sin följdmotion till alliansregeringens proposition skrev man:

”Vi vill dock poängtera att ambitionen med de svenska insatserna och ISAF:s verksamhet i Afghanistan bör vara att afghanska myndigheter så snabbt som möjligt kan ansvara för befolkningens säkerhet utan internationell militär närvaro. När det bedöms att detta är uppfyllt kan de internationella styrkorna dras tillbaka.”

Jag vill därför fråga Socialdemokraterna och regeringen: Finns det någon borte gräns för när den svenska insatsen avslutas? Eller ska vi fortsätta att år efter år bara förlänga denna insats? Tycker man att kostnaderna för insatsen är försvarbar med tanke på utvecklingen i landet?

Man kan tycka att efter dessa 16 år inom ramen för RSM borde de utbildningsinsatser som Sverige har bidragit med gjort att afghanerna själva i stället kan ansvara för utbildningen av egna säkerhetsstyrkor. Annars verkar det vara en meningslös insats – om vi ska utbilda och utbilda men att de själva inte tar över utbildningskapaciteten.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1.

Anf. 37 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Tack för din fråga, Björn Söder!

Du frågade om det finns någon borte punkt för vårt engagemang i Afghanistan. Jag utgår från att detta gäller vårt engagemang i dess helhet: både det humanitära och det militära.

Vi ser vårt engagemang som en helhet – politiskt, humanitärt och militärt. Vi har gett oss in i ett engagemang i Afghanistan där vi har lovat att vara en långsiktig partner. I ett sådant skede, när vi ger oss in på det sättet, kan karaktären hos vårt engagemang skifta över tid.

Vi har haft mandat från Sveriges riksdag att under vissa perioder ha 500 soldater på plats, med möjlighet till upp till 900. Vi har haft ett humanitärt engagemang som har varit betydligt mindre, men i dag är detta vårt absolut största biståndsland. Vi har också haft en politisk utveckling i relationen mellan våra länder. Vi har öppnat ambassader, och vi har kontinuerligt politiskt utbyte, vilket vi har haft under olika regeringar under åren.

Svaret på din fråga är därför: Nej, det finns ingen definierad slutpunkt för vårt engagemang i Afghanistan. Vi har lovat att vara en långsiktig partner. I dag kommer vi att fatta beslut om att förlänga det mandat vi diskuterar med ett år.

På den humanitära sidan har vi en betydligt mer långsiktig plan, fram till 2024, men politiskt har vi förbundit oss att vara en partner långt in i framtiden. Vi ska bistå Afghanistan under resan från svåra omständigheter till en betydligt säkrare nivå.

Anf. 38 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! När det gäller de humanitära insatserna tror jag inte att vi är oeniga. Sverigedemokraterna är också för att Sverige har ordentliga humanitära resurser och för att Sverige ger ett ordentligt bistånd till Afghanistan. Men man måste kunna skilja detta åt. Man kan inte bara se helheten, som Kent Härstedt gör, på det sätt att man inte accepterar eller inser att man på den ena sidan, med det militära, inte når fram så långt som man kanske skulle vilja.

Riksrevisionen har sagt att det saknas tydliga målsättningar och så vidare. Vi har en utredning som säger att den svenska insatsen inte har bidragit till att förändra säkerhetsläget i positiv bemärkelse. Då måste man inse att den militära insatsen kanske inte har varit så bra som man hade önskat.

När man nu går över till en utbildningsinsats föranleder det en fråga från mig. Man utbildar i år efter år, och Kent Härstedt säger att det inte finns någon borte tidsgräns. Då skulle vi lika bra kunna förlänga insatsen i 10 eller 100 år nu på studs. Regeringen tar ju för givet att riksdagen bara kommer att köra igenom förslaget.

Då måste man ställa sig frågan: Ska inte utbildningsinsatsen leda till att våra svenska militärer utbildar afghanska säkerhetsstyrkor som i sin tur kan upprätthålla sitt eget utbildningssystem för att i sin tur utbilda sina säkerhetsstyrkor? Eller ska vi vara där hela tiden och fortsätta att utbilda och utbilda? Efter alla dessa år och alla dessa pengar Sverige har plöjt ned när det gäller den militära insatsen – om vi skiljer den från den humanitära – har det inte bidragit i någon större positiv bemärkelse. Det har slagits fast.

Med tanke på att vi har begränsade ekonomiska resurser och måste göra prioriteringar måste vi kanske inse att när det gäller de här pengarna och de här insatserna bör vi prioritera på ett annat sätt. Då föreslår Sverigedemokraterna att vi i stället prioriterar upprättande av det svenska territorialförsvaret.

Anf. 39 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Björn Söder säger att man måste kunna hålla isär de politiska, de humanitära och de militära insatserna. Jag delar inte denna uppfattning. Tvärtom skulle jag vilja säga att det finns mycket goda skäl att hålla ihop dem. Det gäller att se detta som en helhet där politiska reformer i landet mot korruption, för mänskliga rättigheter, för jämställdhet och annat ska gå hand i hand med humanitära insatser där vi försöker stödja en uppbyggnad av olika delar av det civila samhället genom sjukvård, skola och utbildning generellt.

Detta förutsätter att det finns säkerhet. Om det inte finns säkerhet finns inga förutsättningar för de andra sakerna. Man måste inte alls hålla isär detta, utan man måste hålla ihop det. Det är vår bestämda uppfattning, och jag tror att det finns ett starkt stöd för detta breda förhållningssätt.

Det finns som sagt inte någon slutpunkt. Jag tror att det gäller i alla våra internationella engagemang att vi måste vara ödmjuka inför komplexiteten på många av de platser där vi är engagerade via våra svenska trupper och där vi är engagerade på andra sätt militärt. Det gäller också där vi är involverade politiskt i medling eller i konfliktförebyggande åtgärder. Man måste vara ödmjuk. Det kan nästan tillskrivas sverigedemokratisk naivitet

eller okunskap att man inte har förståelse för hur komplexa och sammanflätade omständigheterna är på många av de här platserna. Men det kanske kommer.

Anf. 40 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Om en insats visar sig vara ineffektiv eller i alla fall inte ge det resultat som man vill måste man kunna tänka om. Man kan inte fortsätta att skicka trupp utomlands och fortsätta att finansiera det när det visar sig att det inte bidrar.

Vi tycker att Sverige har gjort en insats i Afghanistan. De som har varit där har med de givna förutsättningarna gjort en bra insats. Men på det stora hela har det inte gett något resultat, vilket utredningen har fastställt.

Då måste man kunna inse att det kanske är läge att prioritera andra saker och låta andra aktörer ta över. Kent Härstedt säger att det är naivt. Men det är naivt att tro att Sverige ska lösa Afghanistans problem. Det är samma naiva inställning som har kännetecknat Sveriges hållning de senaste decennierna – ja, sedan Olof Palmes tid när man klev upp på höga hästar, åkte ut i världen och skulle berätta för andra länder hur de skulle bete sig och uppträda och hur de skulle sköta sina inre angelägenheter.

Det är samma naiva inställning att tro att Sverige ska lösa hela världens problem. Det hade varit fantastiskt om det hade varit så. Det hade varit fantastiskt om Sverige kunde lösa hela världens alla problem så att vi kunde få en fantastisk värld där alla människor lever bra. Men så är det inte, och vi har en liten, begränsad resurs där vi måste prioritera.

Vi sverigedemokrater tycker att det är felprioriterat att fortsätta med den militära insatsen i Afghanistan trots bristen på resultat. I stället borde Sverige fokusera på att rusta vårt eget försvar här hemma – och givetvis fortsätta med de humanitära insatser vi gör i Afghanistan. Men låt andra ta över sin säkerhet, och framför allt: Låt afghanerna själva ta över sin egen säkerhet genom de utbildningsinsatser de tidigare har fått från svensk sida!

Anf. 41 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Det engagemang som Sverige har i Afghanistan är långsiktigt. Det började dessutom långt innan de krig inleddes som under de senaste decennierna har präglat Afghanistan. Det är ett engagemang som ytterst handlar om att stödja den afghanska befolkningen och utvecklingen av Afghanistan som land.

Landet har alltså under decennier präglats av krig och konflikter. Det har gjort att det internationella samfundet har bidragit med olika militära insatser på senare år. Sverige har funnits där länge, mycket länge, med humanitärt stöd men nu också ganska länge med militärt stöd.

Vi gör båda delar, och det är viktigt att vi gör båda delar. De senaste åren har vi ökat det humanitära stödet ytterligare och minskat det militära stödet. Men det är ett långsiktigt militärt engagemang vi har. Det innebär inte att vi kan fatta beslut och säga att insatsen nu gäller i 5, 10 eller 15 år. Det långsiktiga är ambitionen, och sedan måste situationen allteftersom avgöra hur vår militära insats formas. Därför är det viktigt att vi här i riksdagen med regelbundenhet har möjlighet att få förslag från regeringen, värdera dem och debattera dem och fastställa nästa period med det mandat som styr den svenska militära insatsen i Afghanistan.

Det är ett mandat som folkrättsligt i dag bygger på en inbjudan från den afghanska regeringen, och det är något som välkomnas av FN:s säkerhetsråd. Det som i dag görs och fortsatt ska göras är att ge råd till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Syftet är att de ska kunna utvecklas så att de i ännu högre grad än i dag själva kan ta ansvar för säkerheten i Afghanistan. De står inför stora utmaningar. De har ställts inför en situation där den internationella insatsen totalt sett har minskat kraftigt. Det har tyvärr lett till ökat våld och ökade konflikter i landet.

Nu ser vi hur den totala internationella insatsen återigen ökar något, även om det inte alls är till de storlekar som vi har sett tidigare. Sveriges insats är oförändrad antalsmässigt. Men den är ändå viktig och fyller en funktion.

I det arbete som vi gör är en av de viktigaste sakerna att vi också i detta arbete lyfter fram kvinnors roll. Det handlar i den proposition som nu har kommit från regeringen och i andra propositioner om att fokusera på genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnors roll i freds- och säkerhetsarbetet. Detta gör att vi utbildar vår egen svenska personal i 1325, och det har också lett till att Nato numera i sina utbildningar tar med 1325-arbetet. Långsiktigt har Sverige definitivt haft en påverkan på hur kvinnors roll i konflikten uppmärksammas.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 42 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr talman! Skälet till att jag begärde replik i detta sena skede i debatten är att jag i betänkandet på s. 9 har uppmärksammat en formulering som är av viss betydelse. Den finns under rubriken Utskottet ställningstaganden, där utskottet anför följande: Utskottet kan således konstatera att regeringens formulering om nationella mål för insatserna har förbättrats men att det finns utrymme för fortsatt utvecklingsarbete i syfte att också göra målen uppföljningsbara.

När man läser den här formuleringen i betänkandet under Utskottets ställningstagande framstår det möjligen som lite konstigt att en motion som undertecknad har lämnat in i precis det här syftet inte blir bifallen. Icke förty efterlyser utskottet just uppföljningsbara mål. Med all respekt för försvarsministerns uppräknade av målen som anges i propositionen och som ju handlar om att förbättra förmågan hos de afghanska säkerhetsstyrkorna, implementera resolution 1325 etcetera håller jag med om att det är målsättningar, men det är inga uppföljningsbara målsättningar, vilket är vad utskottet är ute efter.

Anf. 43 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Jag uppmärksammade samma formuleringar i betänkandetexten och slogs också av tanken att motionen kanske borde ha varit bifallen även i detta betänkande.

I nästa debatt som vi kommer till snart och som handlar om insatsen i Irak har vi en bred enighet över blockgränserna om att bifalla ett likartat yrkande. Vi har inte andra ambitioner om hur målen för den här insatsen ska utvärderas eller kunna utvärderas än vad vi har när det gäller Irakinsatsen.

Tyvärr har vi alltså inte varit helt konsekventa, kan man konstatera, i hur vi har hanterat motionerna. Dock tycker jag att vi är konsekventa i hur vi ser på vikten av utvärdering och vikten av att fortsätta utveckla målformuleringarna.

Det har gjorts väsentliga framsteg i hur målformuleringarna är gjorda, och det är precis som utskottet påtalar i båda de här betänkandena att det fortfarande finns möjligheter att utveckla de här målformuleringarna.

Sedan finns det också andra beslut – det är viktigt att komma ihåg det – som har tagits här i riksdagen som handlar övergripande om hur vi ska ha mål för och utvärdering av alla våra internationella insatser. Det är en viktig grund för att kunna utvärdera Afghanistaninsatsen, Irakinsatsen och andra insatser.

I sak tror jag att vi är ganska brett överens. En möjligen mer korrekt hantering hade varit att bifalla motionen – jag medger det.

Anf. 44 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Kenneth G Forslund för hans uppriktighet när det gäller det här ställningstagandet. När ordföranden för det sammansatta utskottet säger att det kanske hade varit mer konsekvent att bifalla motionen från undertecknad kan jag bara konstatera att jag känner mig nöjd och tacksam över det beskedet.

Anf. 45 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för det erkännandet från Allan Widman.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

§ 12 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU2
Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak
(prop. 2017/18:31)
föredrogs.

Anf. 46 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Sveriges stöd till Irak i kampen mot terrorsekten IS har varit mycket uppskattat. De utbildningsinsatser som vårt land har bidragit med har inneburit dels en ökad möjlighet för humanitärt stöd till civila i landet, dels en ökad möjlighet till självförsvar där terrorister har slagit till. Sverigedemokraterna är i grunden positiva till den här sortens arbete och menar att de svenskar som har tjänstgjort i landet förtjänar ett stort tack för sin insats.

Insatsen har av flera skäl främst riktats till området kring KRG-regionens huvudstad Erbil och den kurdiska regionen snarare än till övriga Irak. KRG-regionen har märkt ut sig med en förhållandevis god demokratisk och ekonomisk utveckling samt som en av de främsta och mest effektiva krafterna mot IS. Kurderna har också uppskattat det svenska bidraget. När

jag i maj månad besökte Erbil var detta ett tydligt budskap: Våra soldater har gjort och gör skillnad.

I förra veckan förklarade Iraks premiärminister Haider al-Abadi att kriget mot IS är över sedan styrkor tagit kontroll över gränsområdet mot Syrien. IS är helt besekrat i Irak, deklarerade man.

Men riktigt så enkelt är det ju inte. Det förstår nog alla. IS finns fortfarande kvar i Irak, även om premiärministern formellt förklarat kriget avslutat. Det vi har sett är hur IS har tryckts tillbaka. Men vi har också sett hur IS-celler fortsatt slår till i flera områden. Därför menar vi att det fortsatt finns skäl till att bidra med utbildning till peshmergastyrkorna i Irak under nästa år.

Men, och det är ett stort ”men”, med tanke på vad som skett under bara de senaste månaderna är det kanske dags att börja fundera på vad som händer efter nästa år. På senare tid har vi sett starten av vad som närmast kan beskrivas som ett nytt inbördeskrig i Irak. Den irakiska regeringen har, trots diplomatiska medlingsförsök från KRG-regionen, valt att inta tidigare KRG-kontrollerade områden. I dessa anfall, som i stor utsträckning har bestått av Iranstödda shiamiliser, har man använt sig av amerikanska stridsvagnar och materiel ämnad att bekämpa IS.

Det är fullkomligt orimligt att Sverige ska bidra till att stötta en regering som använder sig av internationellt stöd för att slå mot den egna befolkningen. Av den anledningen menar vi att det svenska militära bidraget genom utbildningsinsatsen i Irak bör riktas till KRG-regionen under förutsättning att stödet används som det är tänkt och att KRG fortsätter att försöka lösa den nyuppkomna krisen med irakiska regeringen med diplomati.

Stödet ska vara ämnat att bekämpa IS och till försäkra sitt självförsvar. Vi anser inte att de svenska militära utbildningsinsatserna ska gå till trupper som direkt eller indirekt kontrolleras av det irakiska styret i Bagdad.

Vidare bör vi nu fundera på ett tillbakadragande under organiserade former. Iraks regering har, som sagt, förklarat kriget mot IS för avslutat och Sverige kan riskeras att dras in i ett inbördeskrig där vi efter inbjudan från regeringssidan tränar motparten. Jag misstänker att den irakiska regeringens inbjudan inte kommer att vara giltig särskilt länge under sådana förhållanden. Vi bör också, och det gäller alla sådana här insatser, fråga oss hur länge det är motiverbart att vara kvar.

Här skulle jag vilja passa på att fråga regeringen: Hur ser regeringens plan ut framgent? Påbörjar man nu en planering för tillbakadragande?

När IS invaderade norra Irak och Nineveslätten 2014 flydde de kurdiska styrkorna och den nationella irakiska armén. Den kristna och yazidiska befolkningen lämnades åt sitt öde, vilket fick horribla konsekvenser som närmast kan liknas vid ett folkmord. FN:s råd för de mänskliga rättigheterna konstaterade också i en resolution i september 2014 att IS övergrepp kan utgöra brott mot mänskligheten och krigsbrott.

Händelserna under 2014 visar tydligt att den kristna och yazidiska befolkningen, även om de har fått ett viktigt stöd av de kurdiska peshmergastyrkorna under konfliktens gång, inte har några garantier om stöd från utomstående styrkor.

Eftersom politiken i Irak är starkt etniskt betonad är det viktigt att alla befolkningsgrupper har möjlighet att få skydd av militära styrkor. Därför behöver koalitionen, så länge den finns kvar, även stödja bygget av kristna och, i den takt sådana bildas, yazidiska självförsvarsgrupper. Kristna och

yazidier är bland de svagaste minoriteterna i landet, och deras möjlighet till självförsvar är en förutsättning för skapandet av den autonoma provins som Iraks regering har utlovat.

Herr talman! FN:s expert på minoritetsfrågor har betecknat utvecklingen för området som förödande och oåterkallelig. Kriget har skapat en på vissa platser mycket allvarlig humanitär situation, och i nuläget är 11 miljoner människor i behov av humanitärt stöd samtidigt som Ochas sammanställning visar att hjälporganisationer sammanlagt efterfrågar ungefär 3 miljarder kronor för att hantera situationen. Jämför detta med att de nyanlända kommer att kosta de svenska skattebetalarna mer än 60 miljarder kronor, enligt uppgifter från Statskontoret.

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör använda Sveriges begränsade resurser där de gör mest nytta och kraftigt öka stödet till humanitära insatser i krisens närområde. Detta var också precis vad de kurdiska företrädarna efterlyste under mitt besök. Ministern med ansvar för utrikesrelationer, Falah Mustafa Bakir, var tydlig med detta efter en fråga om vad vi i Sverige kan bistå med. Han sa, precis som vi sverigedemokrater i åratal har sagt, att det är bättre att vi hjälper flyktingarna där nere än att de ska ta sig till Europa och slutligen Sverige då det kostar så mycket mer att hjälpa dem i Sverige med vår levnadsstandard. Vi kan hjälpa så många fler där nere, var hans budskap.

Men jag kan, herr talman, konstatera att utskottet väljer att avstyrka vårt förslag om att just öka de humanitära insatserna i konfliktområden. Det beklagar jag givetvis.

Men det handlar inte bara om att öka de humanitära insatserna. För att utbildningsinsatsen ska kunna stödja styrkorna på ett ändamålsenligt sätt menar vi att man bör bredda den genom att regeringen utreder behov av och möjligheter till materiellt stöd.

Det är viktigt i sammanhanget att betona att det inte handlar om krigsmateriel för strid utan annat specialiserat, materiellt stöd. Sådant stöd skulle kunna vara kommunikations- och sjukvårdsutrustning, mobila internetanslutningar och datorer.

Vid besöket i Erbil i maj framkom just behovet av materiellt stöd. När vi var ute på fältet och tog del av hur de svenska soldaterna tränade kurdiska peshmergaförband i bland annat sjukvård framkom bristen hos peshmerga på ordentlig sjukvårdsutrustning.

De tränade visserligen på att lägga tryckförband med västerländsk utrustning, men eftersom de sannolikt inte kommer att ha tillgång till detta på fältet fick de även öva med trasor och pinnar, som antagligen kommer att vara det som de kommer att ha tillgång till. Likaså framkom att många av dessa unga soldater hade fått köpa sina egna uniformer och kängor, då det saknas resurser.

Jag hade hoppats att fler i utskottet hade på plats – med egna ögon och öron – kunnat få ta del av det behov av just materiellt stöd som föreligger. Men tyvärr har utskottet valt att avstyrka vårt förslag om även detta.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag tala om terrororganisationen Islamiska staten som nu har fördrivits från området. Trots att det mesta är lagt i ruiner vill många människor flytta tillbaka till sina hem och försöka bygga upp ett liv igen. Hus, kyrkor, sjukhus, skolor, vägar, elektricitet och det mesta av infrastrukturen behöver dock återuppbyggas.

Utöver detta kämpar de syrianer, assyrier, kaldéer med flera som bor i området för att behålla sina identiteter. De flesta talar fortfarande arameiska – det språk man talade i assyriska riket – men i takt med att den kristna gruppen blir mindre finns det också en risk för att deras språk, kultur och identitet hotas.

Regeringen bör stötta minoriteterna som bor på Nineveslätten att behålla sina identiteter samt bidra till återuppbyggnaden efter islamisternas fruktansvärda härjningar. Man bör också stödja de självförsvarsstyrkor som ger befolkningen skydd och trygghet. Det är av yttersta vikt att återuppbyggnad av området nu sker, för att förebygga nya konflikter.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 47 KENT HÄRSTEDT (S):

Herr talman! Vi ska ta ställning till fortsatt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak. Det är ungefär ett år sedan vi samlades här och tog ställning till ökningen till den nuvarande nivån om 70 personer. Och i dag handlar det om en förlängning. Jag ska fatta mig kort eftersom vi är tre företrädare för Socialdemokraterna som ska tala, och försvarsministern är här.

Situationen i Irak är komplex och karakteriseras av flera sammanflätade kriser. Beroendet av bistånd är stort i landet, till följd av utvecklingen det senaste året då Daish har drivits bort med framgång från stora delar av regionen. Det sätt på vilket de våldförde sig på både individer och samhällen har lett till att den humanitära nöden är stor. Sverige vill i det här läget bidra till en positiv utveckling i landet och har därför beslutat att gå in i ett långsiktigt biståndsenagemang på en mycket hög nivå.

Som vi alla vet ökade de militära ansträngningarna för att återta Daishområden under 2016 och 2017. Det har lett till goda resultat. Men för minoritetsgrupperna som har nämnts tidigare har Daishs härjningar varit fruktansvärda. Övergripen på yazidier, kristna, kaldéer och många andra minoritetsgrupper, även muslimska grupper, har varit fruktansvärda. De får inte glömmas. Och de här grupperna har ett mycket stort behov av stöd och hjälp.

Jag var i Irak den 1 maj 2003. Då slutade kriget i Irak officiellt. Jag tänkte på det när jag hörde Björn Söder fråga regeringen om det finns en slutpunkt för vårt engagemang i Irak, liksom i debatten tidigare om det finns en slutpunkt för vårt militära engagemang i Afghanistan. Jag tror verkligen att man måste vara ödmjuk inför komplexiteten och svårighetsgraden i att bistå i sådana komplexa sammanhang. Själva frågeställningen och tanken bakom, att man funderar på att sätta en slutpunkt för ett engagemang utan att ta hänsyn till den verklighet som råder, visar inte bara på naivitet; det visar också att man inte är inkännande med de människor som har drabbats av alla de här fruktansvärda övergreppen.

Det räcker inte att bara skicka bistånd till människor vars hela tillvaro är i spillror på grund av Daishs härjningar. Det krävs säkerhet. Vi kan inte i denna debatt plocka isär de olika begreppen, igen, och tro att det går att definiera slutpunkter när man inte vet hur det kommer att utvecklas.

Jag kom att tänka på den 1 maj 2003 då jag stod på torget i Bagdad och George Bush förklarade kriget officiellt avslutat. Vem visste då allt som skulle komma och alla fruktansvärda händelser som har ägt rum därefter? Det handlade om just brist på säkerhet och brist på mycket annat också för

den delen – brist på fungerande institutioner, brist på ett fungerande rätts-samhälle och brist på humanitärt stöd. Det krävs alltså ödmjukhet och en förmåga till inkännande för de människor som lever i de här samhällena och en försiktighet när man försöker sätta slutpunkter för ett engagemang, eftersom man inte alls vet hur utvecklingen ska bli framöver.

Det är viktigt att vi minns de människor som har varit utsatta för dessa fruktansvärda övergrepp. Många av dem lever fortfarande på flykt, i flyktingläger i Mellanöstern. Jag har besökt Libanon ett par gånger. Dit har många av de som flydde från Irak och Syrien tagit sig. Men de är även i Turkiet. Till en början var situationen ganska hygglig. Men eftersom det har varit en lång och utdragen konflikt har situationen många gånger blivit fruktansvärd för flyktingarna. Och på sina håll, inte minst i Libanon, har en flyktingindustri utvecklats där man kan tjäna mycket pengar på flyktingarna.

För oss gäller det att ha förståelse för och känna ödmjukhet inför människor som flyr från de här fruktansvärda omständigheterna. Jag tror att det lilla bidrag vi har gett har varit viktigt. Vi ska vara uthålliga och ödmjuka inför att situationen kan förändras igen. Vi kan inte alls säga om detta är slutpunkt, avveckling eller om vi måste öka igen.

Med det vill jag yrka bifall till propositionen och avslag på reservationerna.

Anf. 48 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Min fråga skulle kanske egentligen riktas till försvarsmi-nistern, men eftersom Kent Härstedt är väl insatt i sin regerings politik vill jag ändå ställa den till honom. Det är samma fråga som jag ställde i mitt anförande om vilka planer man har framgent.

Vi riskerar nu att hamna i en situation där vi är delaktiga i att träna två sidor som kanske kommer att stå emot varandra i en kommande väpnad konflikt, med tanke på situationen i Irak och förhållandet mellan kurderna och irakierna.

Är det rimligt att Sverige tränar två sidor som kanske kommer att strida mot varandra? Och hur ser den svenska regeringens planer ut framgent, med tanke på hur situationen kan eskalera?

Anf. 49 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Nu sitter jag inte riktigt med i regeringen, utan killen från regeringen kommer att komma om en stund. Men jag tackar för frågan i alla fall.

Som jag sa i mitt anförande måste man vara ödmjuk inför situationen. I dag är situationen en helt annan än när vi hade diskussionen i det sammansatta utskottet för ett år sedan. Jag tror alltså att man ska vara lite försiktig med att vara väldigt bestämd och väldigt tydlig med exakt vilka väg-skäl man ska komma till.

Vi står i nära dialog med våra partner och med regeringarna i regionen, som vi har ett bra utbyte med. Vi har också en dialog med FN och andra truppbidragare. Jag tror alltså att både vår regering och vår försvarsmakt kommer att kunna lösa de frågorna på ett bra sätt.

Jag tror inte att man ska fatta beslut i förväg här heller. Om de proble-men dyker upp får man ta ställning till dem då.

Anf. 50 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Tyvärr tror jag inte att det handlar om ifall problemen kommer, utan det handlar om när de kommer. De kommer att dyka upp förr eller senare med tanke på den problematiska statsbildning som Irak är. Då måste ju regeringen ha gjort några omfall beroende på hur situationen utvecklar sig.

Då menar vi från Sverigedemokraterna att så länge inbjudan finns kvar från den irakiska regeringen är det bättre att vi koncentrerar oss på att utbilda de kurdiska peshmergaförbanden i stället för att, som det är nu, ha öppet även för de irakiska säkerhetsstyrkorna. Man kanske kommer att hamna i en situation där dessa två står mot varandra. Att vi då har bidragit till båda sidor är nog inte heller en god idé.

Eftersom kurderna kanske har ett större bekymmer på halsen än vad Irak har när det gäller sin egen överlevnad tycker vi att det är bättre att satsa på att stödja kurderna. Kurderna och Kurdistan i KRG-regionen utgör ett föredömligt exempel på hur man kan bygga stabilitet i området. Resurserna bör i första hand satsas där.

Jag är fortfarande lite nyfiken. Jag kan ju ställa en fråga till försvarsministern senare, men jag hade hoppats på att Kent Härstedt hade kunnat redogöra lite grann för hur regeringen ser på situationen utifrån hur den utvecklar sig.

Anf. 51 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att svaret hamnar så långt ifrån det som jag sa. Man måste känna en ödmjukhet inför situationen. Vårt åtagande och våra överenskommelser med våra partner gäller ju såklart. Men förändras läget dramatiskt får man känna en ödmjukhet och ta ställning till det när det sker.

Som jag sa har läget förändrats dramatiskt på ett år. Jag drog ut tidslinjen ännu längre för att visa det som skedde 2003 och allt som har skett därefter. Det ger oss verkligen skäl att vara ödmjuka, men också flexibla och bestämda i vårt långsiktiga engagemang.

Du pratade om slutpunkter och sådant. Det tror jag inte att man ska ha med, för då har man inte insikt om hur komplext och långsiktigt det här är.

Anf. 52 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Alliansen och Moderaterna vill se ett fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak. Därför yrkar jag bifall till det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets förslag. Det innebär att Sverige också under 2018 ska delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av den globala koalitionen mot Isil som pågår i Irak. Den svenska väpnade styrkan föreslås bestå av högst 220 personer till förflutande till och med den 31 december 2018.

Men situationen i Irak är fortsatt mycket instabil. Det är också därför som utskottet föreslår att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen som handlar om åiterrapportering. Det finns så mycket osäkert som kan påverka insatsen, och det gör att vi ser ett extra stort behov av en regelbunden åiterrapportering från regeringen till riksdagen.

Utskottet vill också att riksdagen ska tillkännage för regeringen att de nationella målen för insatsen ska vara uppföljningsbara.

Vi känner ju till historien i Irak. Det har varit en mycket grym verklighet som utsatt människor för död och lidande av sällan skådat slag.

Efter flera år av terrorattacker i Irak gjorde Islamiska staten, Daish, under 2014 en rad snabba och omfattande erövringar av territorium och resurser i Irak. Från januari till juni 2014 intog Daish städerna al-Falluja, Mosul, Tikrit, Tal Afar och flera andra städer. Massavrättningar och massflykt följde. I slutet av juni 2014 utropade Daish sitt kalifat som påstods leda alla muslimer.

Daishs framfart och verksamhet har präglats av en besinningslös grymhet. Nu när kalifatet sägs vara besekrat måste också ansvar kunna utkrävas för alla bestialiska övergrepp som har pågått.

I slutet av juni 2014 bad Irak FN om hjälp. I september 2014 påbörjade USA bildandet av en global koalition mot Daish. Sverige anslöt sig strax därefter, i september. I juni 2015 beslutade denna kammare att Sverige på irakisk inbjudan skulle delta i den militära utbildningsinsats som nu pågår i Irak. Till denna insats bidrar 69 länder, och hela koalitionen insats går ut på att bland annat utbilda och träna försvarsstyrkor i Irak och Syrien.

Herr talman! Stora framsteg har gjorts sedan vi senast debatterade den här frågan i kammaren. Förra sommaren tog irakiska regeringsstyrkor tillbaka initiativet. Man drev ut Daish ur staden al-Falluja. I oktober samma år inledde irakiska regeringsstyrkor tillsammans med allierade en offensiv för att återta Mosul.

Efter nio månaders strider tog irakiska trupper tillsammans med allierade kontrollen över Mosul och den symboliskt viktiga al-Nuri-moskén.

I slutet av november i år meddelade Iraks premiärminister att Daish ur ett militärt perspektiv hade uttraderats från Irak. Irans president meddelade samma dag att Daish var besekrat. Därmed hade kalifatet misslyckats. De grupperingar av Daish som finns kvar har inte längre kontroll över några städer. De är inte längre en territoriell kraft att räkna med. Men trots detta kommer hotet från Daish att kvarstå i form av att man kommer att använda andra metoder. Att i dag säga att problemet är löst är långt ifrån sanningen.

Herr talman! Efter det att Daish förlorade kontrollen över norra Irak bestämde sig KRG – den kurdiska regionen i norra Irak – att genomföra en folkomröstning om självständighet. Regeringen i Bagdad hävdade att omröstningen stred mot landets författning. FN:s säkerhetsråd uppmanade det kurdiska självstyret att ställa in folkomröstningen. Också grannländerna var mycket negativa till den. Men den genomfördes.

Efter folkomröstningen tog irakiska regeringsstyrkor tillbaka de så kallade omtvistade områdena som låg under kurdisk kontroll. Det har inneburit att Kurdistan har isolerats från omvärlden, och presidenten avgick den 1 november. Den 20 november olagligförklarades folkomröstningen av Iraks högsta domstol.

När Daish, den gemensamma fienden, är besekrat har de spänningar och de konflikter som finns inom Irak åter kommit upp till ytan. Det är det som gör den här insatsen både komplex och svårförutsägbar. Under tidigare anföranden här beskrevs det att det finns en risk för att inte bara svenska styrkor utan övriga styrkor i koalitionen kan hamna i ett läge där man kanske tvingas att välja sida. Det är därför som det är oerhört viktigt att regeringen följer detta mycket noga och kommer tillbaka till riksdagen och återrapporterar.

Det finns också några förändringar i propositionen. Regeringen föreslår en utökning av uppgiften, så att den inte omfattar bara träning utan också skydd och bevakning. Det föreslås också att de svenska styrkorna ska kunna verka på fler ställen, på samtliga av koalitionen baser. Här är det naturligtvis oerhört viktigt att detta föregås av en noggrann analys av säkerheten. Detta är vi från riksdagen väldigt måna om.

Det hade varit bra om regeringen hade kunnat beskriva hur behovet av träning för de irakiska styrkorna kommer att utvecklas över tiden. Det finns nämligen en möjlighet att hela insatsen kan komma att övergå i en ny fas, den så kallade fjärde fasen, under 2018. Frågan är hur behoven då kommer att se ut och hur detta påverkar insatsen. Detta är orsaken till att utskottet vill att regeringen återkommer till riksdagen med en rapport.

Herr talman! Det finns ett otroligt stort behov av fortsatt stöd till Irak. Det finns behov av återuppbyggnad och behov av stöd i allt det som har förstörts under denna tid. Inte minst människor och samhällen men även infrastruktur och institutioner behöver återupprättas.

Det är bra att Sverige är med och stöder Irak, vad gäller både bistånd och civil återuppbyggnad, och att vi fortsätter att fullfölja det vi har givit oss in på, nämligen att bidra i kampen mot den internationella terrorismen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 53 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag ska redogöra för regeringens proposition om svenskt deltagande i koalitionen utbildningsinsats i Irak. Statssekreterare Salestrand, kabinettssekreterare Söder och Försvarsmakten har tidigare varit i sammansatta utskottet och presenterat och diskuterat propositionen.

Iraks premiärminister förklarade förra helgen Daish besegrat i Irak. Det är en militär seger, men kampen är långt ifrån avslutad. Daish är en organisation som står för barbari och omänsklighet. Den internationella koalitionen, till vilken Sverige bidrar, har fortsatt en viktig roll att fylla i att långsiktigt bekämpa Daish.

Irakiska försvarsstyrkor kommer även i fortsättningen att vara i behov av utbildning för att upprätthålla säkerheten i landet, säkerställa att Daish inte återfår territoriell kontroll och stå emot asymmetriska hot från Daish. Det är därför viktigt att Sverige fortsätter att stå solidariskt i denna gemensamma ansträngning.

Regeringen har föreslagit ett fortsatt svenskt bidrag till koalitionen. Regeringen föreslår att det svenska bidraget ska få utökat mandat vad gäller både geografisk placering och vilken typ av uppgifter man kan genomföra.

I och med premiärminister al-Abadis uttalande förra helgen blir det än mer viktigt att vara flexibel i syfte att vara en fortsatt relevant och trovärdig partner i koalitionen. Regeringen föreslår därför att det svenska bidraget, utöver utbildning, ska kunna medverka med förmågor för skydd och bevakning av koalitionen utbildningsplatser. Detta tillsammans med att det svenska bidraget ska kunna verka på koalitionen samtliga baser borgar för att Sverige ska förbli en trovärdig, lyhörd och aktiv del av koalitionen.

Sveriges engagemang när det gäller Irak är brett och långsiktigt. Vår Irakpolitik följer tre huvudspår.

Det första är politiskt och syftar till att ge ett stöd till långsiktiga och hållbara lösningar genom en inkluderande politisk process. FN har en särskild central roll för att stödja detta arbete. Vi stöder därför Unamis och UNDP:s ansträngningar för nationell försoning genom både politiska och finansiella medel.

Det andra spåret i vårt stöd till Irak är bistånd. Sverige är en stor humanitär givare till Irak och utgör en av de allra största givarna av icke öronmärkt stöd till FN:s humanitära organisationers kärnbudgetar. De flexibla kärnstöden tillåter humanitära aktörer att agera fort och effektivt för att möta humanitära behov i kriser som den i Irak.

Sverige ger även ett betydande riktat stöd genom Sida. Det är ett stöd som under 2017 uppgick till 188 miljoner kronor. Under året lanserade vi även en ny femårig strategi för Irak med fokus på freds- och statsbyggande samt jämställdhet, och det omfattar upp till 1 miljard kronor.

Det tredje spåret är det militära, som syftar till att bistå de irakiska försvarsstyrkorna så att de kan besegra samt stå emot och långsiktigt bekämpa Daish. Folkkrätten och mänskliga rättigheter är en integrerad del i vår insats liksom säkerhetsrådsresolutionen 1325.

Det är viktigt att det finns en bredare ansats än den strikt militära när det gäller insatserna att hantera de politiska grundorsakerna till konflikten. Det internationella samfundet har ett ansvar för att bistå Irak med detta.

Återtaget territorium måste nu stabiliseras. Sverige bidrar även här, bland annat genom vårt stöd till UNDP:s stabiliseringsfond som hittills uppgår till 90 miljoner kronor. På kort sikt innebär detta återuppbyggnad av infrastruktur och säkerställande av grundläggande samhällstjänster, inte minst för att möjliggöra återvändande för internflyktingar.

På lång sikt krävs inkluderande politiska och ekonomiska reformer för att möjliggöra nationell försoning och förhindra att nya terroristgrupper växer fram eller att Daish får fäste på nytt.

Sverige har varit drivande vid inrättandet av den civila EU-insatsen EUAM Iraq, EU Advisory Mission in support of Security Sector Reform in Iraq, vars syfte är att stötta de civila aspekterna av en säkerhetssektorreform i Irak. Detta vet vi är nödvändigt, och här ska Sverige spela en roll. Vi kommer att bidra med sex personer till denna insats.

Sedan Mosul föll i juli i år accelererade den irakiska offensiven mot Daish, och nu har den irakiske premiärministern, som jag tidigare nämnde, förklarat Daish militärt besekrat. Vårt uppdrag är dock inte klart. I syfte att skapa förutsättningar för en hållbar seger mot Daish krävs mer än enbart militära medel. Som jag tidigare har redogjort för är Sverige också en viktig bidragsgivare i detta. Utan utveckling och inkludering kommer Irak fortsatt att vara dåligt rustat att stå emot extremism, såsom Daish.

Vi måste ha klart för oss att detta är svåra uppdrag, området är farligt och situationen är komplex med många olika typer av säkerhetshot, som har regionala förgreningar och implikationer. Det är därför viktigt att man i riksdagen, när man skickar ut män och kvinnor på detta slags uppdrag, är tydlig med sitt entydiga stöd, att man står upp för vad man har gjort och vad som är nödvändigt.

Det finns en oerhört viktig sak att säga: Vi får med oss ett för svensk försvarsmakt viktigt erfarenhetskapital när vi deltar i olika typer av internationella operationer. Även om fokus är nationellt försvar har den kompetens som skapas i praktiken från internationella operationer en direkt

positiv effekt på svensk försvarsförmåga. Detta är min bestämda uppfattning. Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra, och Sveriges deltagande i OIR är ett exempel på detta.

Anf. 54 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Jag tänkte ställa samma fråga till försvarsministern som jag tidigare ställde till Kent Härstedt.

Jag vill gärna ha svar på hur regeringen funderar framgent vad gäller hur Irak har intagit tidigare kurdkontrollerade områden med tanke på den utveckling som vi har sett i området under de senaste månaderna. Vi riskerar nu att träna två sidor som kanske ställs mot varandra i en väpnad konflikt.

Det måste finnas någon tanke hos regeringen om hur den ska agera utifall ett scenario blir verklighet där det hela eskalerar till öppen väpnad konflikt.

Anf. 55 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! För det första tar vi inte ställning mellan olika delar i denna situation, utan ser oss som en del av en koalition där vi genomför de uppgifter som vi tilldelas inom ramen för de överenskommelser som görs i koalitionen.

För det andra sa jag i mitt huvudansförande att vi jobbar med flera spår. Det första är ett politiskt spår, det andra är ett humanitärt spår och det tredje är det militära spåret. Men i praktiken finns också ett diplomatiskt spår.

Både KRG och den irakiska sidan har tydligt sagt att de ska lösa eventuella interna konflikter genom dialog. Peshmerga ingår dessutom som en del i den samlade säkerhetssituationen, också utifrån den irakiska regeringens synsätt.

Utifrån de spår som jag har redogjort för, samt den diplomatiska roll som jag här har markerat, är tanken att vi ska kunna klara uppgifterna inom ramen för koalitionen på ett bra sätt. Vi tar inte ställning för olika sidor i detta.

Anf. 56 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ha ett kort svar från försvarsministern på frågan: Är det rimligt att Sverige tränar två sidor som riskerar att stå mot varandra i en väpnad konflikt?

Anf. 57 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr talman! Jag har nyss redogjort för hur komplext detta kan vara. Vi jobbar med de här olika spåren. Jag nämnde tre stycken i mitt huvudansförande. Sedan finns det också en diplomatisk dimension. Jag har även redogjort för både KRG:s och den irakiska sidans syn: att eventuella problem ska lösas internt genom dialog. Det är så vi får försöka hantera saken. Att ensidigt ta ställning i det här sammanhanget tror jag inte är särskilt uppbyggligt eller konstruktivt. Vi är en del av en internationell koalition, och vi gör upp om olika uppgifter inom ramen för denna.

Anf. 58 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Herr talman! Nyligen kom rapporter om att Daishs territoriella kontroll över Irak är över. Den irakiska regeringen uppger sig nu ha full kontroll över gränsen mot Syrien, och alla Daishs fästen ska ha tagits tillbaka. Att terrorsekten Daish inte längre har kontroll över några signifikanta städer i Irak är utmärkt. Men tyvärr är Iraks problem långt ifrån lösta med detta. Daishs sympatisörer och andra salafistiska grupperingar finns fortfarande kvar och är aktiva i både Irak och Syrien. Den syriska konflikten fortsätter alltjämt och bidrar till stor osäkerhet i grannländerna. På hemmaplan finns en multitud av politiska utmaningar för den irakiska regeringen att hantera. Högst upp på listan torde stå att etablera en bättre fungerande relation med den kurdiska minoriteten i norr. Terrorangrepp och alla andra allvarliga säkerhetsproblem är fortfarande vanligt förekommande. Säkerhetsläget är kort sagt fortfarande mycket känsligt. Det är i det ljuset Sveriges och andra länders bidrag till irakisk säkerhet bör ses.

Propositionen föreslår att Sverige fortsätter att ställa upp med en styrka på 70 man för att förbättra säkerhetssituationen i Irak. De svenska soldaterna ska hjälpa till med utbildning av Iraks egna säkerhetsstyrkor för att på så sätt bygga upp deras förmåga att på längre sikt själva kunna hantera sin egen säkerhet. Sverige har sedan en längre tid tillbaka trupper på plats i Irak. Kammaren har nu att fatta beslut om en förlängning av detta. Vissa saker har dock förändrats sedan vi senast tog beslut. Inte minst har spänningarna mellan den irakiska centralregeringen och kurderna i norr ökat, vilket innebär att vi behöver följa situationen på plats extra noga. Ifall en situation uppstår då våra trupper behöver lämna landet för att trygga sin säkerhet får en extra evakueringsstyrka om högst 150 personer tillföras för att snabbt få ut all vår personal och utrustning.

Sverige är ett land som vill och kan ta ett internationellt ansvar. Det gör vi med vår biståndspolitik och vår utrikespolitik. Vi gör det också genom att delta i den här typen av internationella insatser. Genom att utgöra en del i den breda koalitionen av länder som stöttar Iraks regering bidrar vi till att bygga säkerhet tillsammans med andra, precis som vi gör på många andra platser runt om i världen. Att Sverige bidrar till den här typen av insatser är viktigt. Svenska soldater besitter en hög kompetens, såväl inom de militära aspekterna som inom till exempel genderfrågor och mänskliga rättigheter. Om vi kan bidra till att sprida de kunskaperna och därigenom öka Iraks stabilitet och förmåga att hantera sin egen säkerhet är mycket vunnet.

De senaste årens flyktingströmmar visar tydligt att Mellanösterns konflikter inte kan betraktas som ett problem som inte berör oss. Tvärtom påverkas även Sverige i högsta grad av säkerhetssituationen i exempelvis Irak. Det ligger därmed i både det svenska och det irakiska folkets intressen att landets säkerhetsapparat stärks, så att landet kan röra sig bort från de mångåriga konflikterna och in i en period av frihet, trygghet och välstånd. Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 59 KERSTIN LUNGGREN (C):

Herr talman! Situationen i Irak är, som har framgått av de tidigare inläggen, mycket knepig – instabil, brukar vi säga. Det är ett Irak som också befinner sig i en mycket instabil region där det verkar många aktörer med

egna intressen. Det gör att stabilisering i Irak i sig även innebär stabilisering i regionen som helhet.

Sverige har deltagit med militär personal i utbildning och rådgivning av peshmergan som en del av de irakiska säkerhetsstyrkorna. Det tycker jag är viktigt att understryka. Det är Iraks säkerhetsstyrkor vi utbildar. Vi har funnits både i Bagdad och i Erbil. Vi har gjort detta på inbjudan av den irakiska regeringen, och det är det folkrättsliga mandatet, grunden för vår närvaro. Vi gör också detta som en del i den internationella koalitionen för att bekämpa Daish. Även här vill jag understryka vikten av att vi både medverkar för att stabilisera och medverkar för att återuppbygga. Det gäller i Irak precis som i andra länder där vi deltar militärt. Här har vi, vilket också har berörts tidigare, en återuppbyggnadsinsats. Det satsas 1 miljard under perioden 2017–2022, och det är en viktig del i vårt ansvarstagande. Vi brukar tala om ”responsibility to protect”, och det är det som det handlar om i alla tre delarna i det sammanhanget.

Propositionen som vi nu har att behandla och som vi yrkar bifall till ändrar dock en del av förutsättningarna för det svenska bidraget, som tidigare har varit helt inriktat på att bedriva träning av irakiska försvarsstyrkor i norra Irak. Nu är det också möjligt att omfatta skydd och bevakning vid koalitionen utbildnings- och grupperingsplatser. Det ändrar naturligtvis bilden lite. Det riskerar att insatsen blir splittrad på flera ställen, och det är inte en stor grupp vi har. Detta gör att läget förändras.

Vi ser också naturligtvis de säkerhetsmässiga utmaningarna, såväl i Irak som i närområdet. Oklarheten vad gäller koalitionen insats måste tas på stort allvar. Det gäller även andra länders deltagande. Vi har ju hört att Tyskland har ett kortare mandat än vad Sverige nu går in i för den här insatsen, och det är klart att den typen av förändringar kan komma att spela roll även för vår svenska närvaro, precis som för koalitionen som helhet.

Det faktum att insatsen är fasindelad har också betydelse. När Daish nu är besegrat ska insatsen enligt plan övergå från fas tre till fas fyra. Det ska handla om stöd och stabilisering. Man ska gå från storskalig förbandsutbildning till utbildning för att upprätthålla lag och ordning samt motverka asymmetriska hot. Den exakta utformningen av den här insatsen ska göras i samverkan med irakiska myndigheter. Exakt när detta kommer att inträffa finns det ännu ingen tydlighet omkring, men jag utgår från att det som har hänt den senaste veckan och premiärministerns uttalande kommer att få inverkan i den här delen.

Det svenska styrkebidraget uppgår till högst 70 personer på plats för 2018, om inte någonting inträffar som gör att vi måste gå in med en förstärkning. Även här vill jag understryka vad som har sagts tidigare: Det är viktigt att vi inte blir en del av någon intern konflikt i Irak och att vi verkar stabiliserande med vår närvaro. Det gäller inte minst värnandet av 1325 och värnandet av mänskliga rättigheter. Vi ska vara ett öga och ett öra på plats för att följa detta.

Vi ser att det är minoritetens rätt som trampats på, och det har i många stycken bidragit till att bygga upp konflikten. Jag vill här understryka att det har begåtts fasansfulla övergrepp under Daishs härjningar i Irak mot yazidier, kristna, kurder men också shiamuslimer, som inte ska glömmas i det här sammanhanget. Det finns många oförrätter som har begåtts och som i sig är en grund för kommande konflikter om de inte tas om hand.

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i Irak*

Osäkerheten kräver att vi från svensk sida är varsamma med fortsättningen. Vi har från det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets sida landat i ett uppdrag till regeringen att återkomma. Det är välkommet. Under punkt 2 har hela sammansatta utskottet enats om att begära att regeringen återkommer till utrikesutskottet för att informera och klara ut om förutsättningarna har förändrats till följd av osäkerheterna.

Jag vill på den här punkten kort beröra en annan fråga. Jag har lyssnat till Sverigedemokraterna och läser deras reservation. De antyder att vi bara skulle vara i norra Irak. Frågan är: På vilken inbjudan? Den är från den irakiska regeringen. Skulle vi ta det folkrättsliga mandatet från Kurdistans regering? Hur ser regeringen ut i Kurdistan just nu, med tanke på hur situationen är med en president som avgått och val som inte har hållits?

Vi ser att peshmergan också internt är oenig. Det finns olika bilder från olika grupper. Det pågår en maktkamp. Det skulle vara att sända ut svenska soldater i en mycket osäker situation. Det skulle dessutom sakna folkrättsligt mandat, om det inte är så att Sverigedemokraterna har något särskilt avtal med den irakiska regeringen. Jag yrkar med andra ord avslag på den reservationen.

Slutligen vill jag även här beröra målformuleringar. Det är bra att vi på den här punkten har kunnat enas om att uppmana regeringen att gå vidare och göra målen uppföljbara och att utveckla målen. Jag välkomnar att hela utskottet har ställt sig bakom Alliansens krav även i den här delen. Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 60 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Vi har en inbjudan från Iraks regering att delta i insatsen. Hur länge den kommer att kvarstå vet vi inte med tanke på hur situationen är. Nu hävdar premiärministern att IS är besegrat. Samtidigt ser vi den situation som håller på att utvecklas mellan kurder och den irakiska regeringen.

Än så länge finns det ett mandat vi har att arbeta efter. Jag menar att vi bör förbehålla oss rätten att kunna välja var vi vill placera våra soldater. Vi har tidigare varit i Erbil. Vi utökade det geografiska mandatet ganska nyligen.

Vi menar från Sverigedemokraternas sida att vi nu bör fokusera på Kurdistan och att hjälpa kurderna i första hand så länge inbjudan kvarstår. Jag tror som sagt att den kommer att upphöra ganska snart.

Sedan säger Kerstin Lundgren att utvecklingen i Kurdistan är bekymmersam. Ja, det är den. Under det besök jag var på i våras besökte jag det kurdiska parlamentet i Erbil. Jag lyssnade på både regeringssidan och oppositionssidan.

Alla där var övertygade om att de mindre konflikter man har i Kurdistan, eller KRG, ska lösas politiskt. Man ville över huvud taget inte riskera att hamna i den situation man hade på 90-talet med ett blodigt inbördeskrig. Det var allas fasta övertygelse.

Med hjälp från omvärlden kan irakiska Kurdistan fungera som en stabil region i en ganska orolig omvärld och utgöra ett föredöme. Därför bör vi också fokusera på att hjälpa kurderna i det här skedet.

Anf. 61 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag hör att Björn Söder och Sverigedemokraterna uppenbarligen tror på det de hör från KRG. Men vad hör han från den irakiska regeringen? Mandatet är givet av den irakiska regeringen. Tror Björn Söder att den irakiska regeringen ger mandat att bara vara och stötta peshmergan och ta ställning? Det är vad Sverigedemokraterna säger.

De vill inte vara en part och på det sättet ta ställning. Men de vill tydligt markera att det bara är peshmergan och KRG man ska stötta och inte den irakiska regeringen. Utgångspunkten är att Sverigedemokraterna vill att vi inte ska delta i någonting som handlar om den irakiska regeringen.

Jag förstår över huvud taget inte vilket mandat som Sverigedemokraterna ser framför sig. Från vem ska vi få uppdraget att sända svenska soldater till KRG för att fortsätta att göra vad, att utbilda? Kampen mot Daish är över. Nu är det att stötta KRG i kampen mot den irakiska regeringen. Det är så man måste uppfatta Sverigedemokraternas markering.

Anf. 62 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Med den inställning som Kerstin Lundgren har förstår jag inte varför hon över huvud taget vill att Sverige ska fortsätta att vara nere i Irak. Det finns ett mandat. Vi har fått en inbjudan från irakiska regeringen att vara där för att utbilda de irakiska säkerhetsstyrkorna, inkluderat peshmergaförbanden.

Innan vi utökade det geografiska området hade vi placeringen i norra Irak i Erbil. Det var väl inte konstigt. Att vi nu väljer att fortsätta i Erbil och framför allt fokusera på peshmergaförbanden i det syfte som inbjudan medger är väl inte något märkligt.

Det är märkligare att vi helt plötsligt inte kan säga att vi bara fokuserar på Erbil när vi tidigare har kunnat göra det, utan nu gäller hela Irak i så fall och även de andra irakiska säkerhetsstyrkorna.

Vi måste kunna välja var vi vill placera våra soldater utifrån det mandat vi har fått. I det mandatet finns det att vi kan välja att placera våra soldater i Erbil, vilket vi gjorde tidigare, och vi kan välja att fokusera på att utbilda peshmergaförbanden.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Kerstin Lundgren. Det är samma fråga som jag ställde till försvarsministern. Är det rimligt att Sverige bidrar till att utbilda två sidor som snart kommer att kunna stå i en väpnad konflikt gentemot varandra?

Anf. 63 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag hörde just att det var två sidor som skulle stå mot varandra. Den ena sidan ville uppenbarligen Sverigedemokraterna stötta.

Vår hållning är samma som regeringens. Vi deltar för att stärka säkerhetsstyrkorna och säkerheten i Irak som helhet. När vi ser att man går över i fas fyra, som handlar om att bygga lag och ordning och att stå emot asymmetriska hot, ska det planeras i samverkan med de irakiska myndigheterna. Det kan inte ske i bara en del. Det måste vara samsyn i hela den globala insatsen.

Sverige utgör en del av en större insats. Sverige gör inte en egen unik insats. Det är utgångspunkten. Vi är också här en del av en större insats. Det gör att vi måste verka gemensamt och förhoppningsvis gå över i fas fyra under det kommande året.

Anf. 64 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! Som tidigare nämnts är Irak ett land vars moderna historia har kantats av diktatur, konflikt och oroligheter. Saddam Husseins tyranni, kriget med Iran, invasionen av Kuwait med det efterföljande första Gulfkriget satte sin prägel på landet under 1980- och 1990-talen.

Efter attackerna i USA den 11 september 2001 och efter att påstådda massförstörelsevapen hittats i Irak invaderade amerikanska trupper landet 2003, helt i strid med folkrätten.

Efter den USA-ledda invasionen vidtog en brutal ockupation av Irak. Bombningar med civila dödsoffer, systematisk tortyr, mord och våldtäkter blev näst intill dagliga inslag. De numera ökända bilderna från Abu Ghraib-fängelset, som visar amerikanska soldater som förnedrar och torterar irakiska interner, är en påminnelse om ockupationens grymhet.

Fortfarande är Irak ett land som präglas av USA:s ockupation, även om den nu är formellt avslutad. Institutionerna är svaga, och tilltron till regeringen är svag. Tortyr är fortfarande vanligt förekommande och möjligheten att arbeta fackligt ytterst begränsad. Våldet är fortfarande utbrett och drabbar hela det irakiska samhället. Kristna och hbtq-personer är två grupper som drabbats hårt av våld och attacker de senaste åren. Det nuvarande blodiga inbördeskriget i Syrien och Daishs tidigare närvaro i landet har också bidragit till problemen i Irak.

Fru talman! I ett brev från Iraks dåvarande utrikesminister till FN:s generalsekreterare den 25 juni 2014 efterfrågade Irak hjälp med att bekämpa Daish, bland annat genom utbildningsstöd och materiellt stöd för det irakiska försvaret. Den 15 augusti samma år antog FN:s säkerhetsråd resolution 2170. Denna insats har folkrättsligt stöd i och med begäran från Iraks erkända regering. Ett folkrättsligt stöd är alltid ett nödvändigt villkor för att Vänsterpartiet ska stödja den här typen av insatser.

Vänsterpartiet stöder regeringens förslag om att en svensk väpnad styrka till utgången av december månad 2018 ska delta i den militära utbildningsinsatsen, framför allt för att säkerställa att alla minoriteter i Irak behandlas med den folkrättsliga respekt som anges i de mänskliga rättigheterna. Det svenska bidraget är inte så stort numerärt, men det viktiga är vad man lyckas med och att man faktiskt bidrar till att stärka säkerheten i Irak.

Den internationella koalitionen mot Daish har alltså haft till syfte att bekämpa Daish och stabilisera Irak. Nu, när Iraks premiärminister Haider al-Abadi förklarar kriget mot Daish i Irak över, menar vi i Vänsterpartiet att det är viktigt att säkerställa att Irak ställer om från kampen mot Daish till att skapa en varaktig fred i ett Irak där respekten för mänskliga rättigheter är självklar och där militären inte vänder sig mot landets minoriteter.

Därmed ställer vi oss bakom utskottets förslag.

Anf. 65 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag ska fatta mig ytterligt kort. Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag. Inte minst exemplet Afghanistan har väl lärt oss alla här i kammaren att militär seger och verklig säkerhet är två helt olika saker. Det tycks också råda bred enighet om att det finns underliggande spänningar i Irak och dess närområde som vid en militär seger över Daish riskerar att komma i mer öppna dager.

Det finns två tillkännagivanden från utskottet. Det första gäller det som tas upp vid varje internationell insats, nämligen att de mål som regeringen fastställer för våra militära insatser måste vara uppföljbara. Det är glädjande att utskottet är enigt på den här punkten. Mer anmärkningsvärt är att försvarsminister Peter Hultqvist i sitt anförande valde att inte kommentera den här punkten över huvud taget. Jag utgår från att regeringen lyssnar på riksdagen, särskilt när den är enig.

Punkt 2 handlar om regelbundna återrapporteringar till riksdagens utrikesutskott. Det ska ske i mars, juni och september nästa år. Detta understryker det allvar med vilket det sammansatta utskottet ser på situationen i Irak och hur volatil den är.

I sina anföranden gällande Afghanistan och insatsen i Irak har försvarsministern betonat att Sverige genom deltagande lär sig interoperabilitet. Det äger sin riktighet. Detta lär sig våra militära förband på plats i Afghanistan och Irak. Men jag tycker att det är väl värt att betona att våra främsta bevekelsegrunder när det gäller deltagande i fredsfrämjande verksamhet handlar om att se till att konflikter och osäkerheter inte sprider sig och om ett humanitärt ansvar för våra medmänniskor.

Anf. 66 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det vi diskuterar här är det fortsatta svenska deltagandet i den militära utbildningsinsatsen i Irak. Låt mig först säga att jag välkomnar att utskottet har ställt sig bakom Alliansens begäran om tillkännagivande vad gäller återrapportering, alltså att regeringen ska återrapportera den 31 mars, den 30 juni och den 30 september 2018 om insatsens utformning, och att det ska vara uppföljbara målsättningar. Det är viktigt.

Det handlar om att en svensk väpnad styrka, bestående av högst 70 personer, ska stå till förfogande på plats i Irak till och med den 31 december. Det är på inbjudan av den irakiska regeringen som vi finns där för att hjälpa till i bekämpningen av terrorsekten Daish/IS.

Bakgrunden är att den irakiska regeringen i juni 2014 i ett brev till FN efterfrågade hjälp med att bekämpa terrorsekten. Man begärde utbildningsstöd och materiellt stöd till det irakiska försvaret. I september samma år tillkännagav USA bildandet av en koalition mot terrororganisationen IS, och kort därefter anslöt sig Sverige till koalitionen.

Vi finns alltså där för att förebygga och motverka terrorhandlingar som begås av IS/Daish. Under det senaste året har det glädjande nog varit stora framgångar. Terrorsekten har steg för steg kunnat motas bort från Irak. Det är bra och glädjande.

Men jag vill också påminna om att i skuggan av koalitionen militära segrar över Islamiska staten är en tragedi av historiska proportioner på väg att inträffa. Den ursprungsbefolkning som har bebott det vi i dag kallar Irak i tusentals år är på väg att för alltid försvinna från regionen. Då tänker jag på att antalet kaldéer, syrianer och assyrier, det vill säga kristna, sedan 2003 har minskat från 1,5 miljoner till omkring 200 000. Deras uråldriga byggnader på Nineveslätten har helt eller delvis förstörts. Det faktum att befolkningen på Nineveslätten lämnats åt sitt öde av både den kurdiska peshmergan och de irakiska styrkorna vid Islamiska statens framryckningar 2014 har bland de kristna skapat ett misstroende gentemot såväl Erbil som Bagdad.

Även om återuppbyggnadstakten skulle öka tvekar många att återvända innan en långsiktig säkerhetslösning finns på plats. Att lokalbefolkningen bemannar polis och militär i området är därför en avgörande del i arbetet med att tillförsäkra flyktingar och internflyktingar rätten att återvända.

Ninevesläppen ska enligt ett beslut av Iraks regering 2014 omvandlas till en provins. Det innebär att området inte längre kommer att styras inom ramen för den nuvarande provinsen Nineve. Den irakiska centralregeringen har tvingats fokusera på statens överlevnad, och en fungerande politisk lösning för Ninevesläppen har därför ännu inte förverkligats.

Kristdemokraterna anser att Sverige skulle kunna agera proaktivt och initiera en dialog med Bagdad i syfte att sätta ljus på och rädda en extremt sårbar minoritetsgrupps fortsatta existens i Irak.

Förutom att erbjuda administrativt stöd för uppbyggnad av en fungerande provins på Ninevesläppen anser vi att Sverige inom ramen för koalitionen stabiliseringsstöd framöver även bör erbjuda Iraks regering att utbilda invånare på Ninevesläppen för tjänstgöring inom ramen för de irakiska säkerhetsstyrkorna och irakisk polis.

Allra sist vill jag framföra ett tack till de soldater och den personal från Sverige som finns på plats i Irak för den storartade insats de har gjort och gör. Jag vill också framföra ett tack till deras anhöriga som finns hemma i Sverige. Jag önskar dem en god jul.

Anf. 67 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Den svenska insatsen i Irak är en del i ett internationellt arbete för att bekämpa terrorsekten Daish. Sverige är ett av 69 länder som deltar i den internationella insatsen. Den irakiska regeringen har i ett brev till FN:s säkerhetsråd välkomnat den internationella insatsen, och FN:s säkerhetsråd uppmanar världssamfundet att på alla olika sätt bidra till kampen mot Daish.

Den svenska insatsen är fokuserad på att träna peshmergasoldater men utökas nu, i och med detta beslut, till möjligheten att också arbeta med skydd och bevakning i den internationella insatsen. Detta visar på vikten av att fatta återkommande och regelbundna beslut om hur insatsen ska utformas. Det handlar om att ha möjlighet att göra förändringar över tid. Det går inte att säga att vi ska ta ett beslut som ska gälla för två, tre, fem eller tio år, utan det handlar om att hela tiden följa situationen och att förändra det arbete som görs och den insats som Sverige ställer upp med utifrån hur situationen förändras.

I betänkandet från det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet finns det en bred enighet om att fortsätta utveckla målformuleringarna för de svenska insatserna. Vi har under ett antal år arbetat med att utveckla dem. Regeringen har tagit betydliga steg för att förtydliga och utveckla målformuleringarna. Det finns också i dag övergripande målformuleringar för alla insatser som Sverige deltar i, både militärt och civilt. Detta är ett ständigt pågående förbättringsarbete. Och utifrån den motion som de fyra borgerliga partierna har väckt är vi brett eniga i utskottet om att fortsätta det arbetet. Vi har också i bred enighet slagit fast att det ska vara en regelbunden återrapportering till utrikesutskottet, även det utifrån den borgerliga motion som finns.

Man kan på ett sätt säga att det egentligen inte behövs, för det finns alltid en möjlighet för ett utskott och för riksdagen att efterfråga information. Och det är inte så att vi tidigare inte har fått några återrapporter. Men det läge som råder i Irak i dag och den osäkerhet som vi alla känner inför den fortsatta utvecklingen gör att det känns extra angeläget att få regelbundna återrapporteringar. Det beslut som vi föreslår att riksdagen ska fatta i dag ska ses som ett särskilt understrykande av detta med återrapporteringar.

Fru talman! Jag vill instämma i Mikael Oscarssons tack till personalen. Jag vill utvidga det till ett tack också till den personal som deltar i den insats i Afghanistan som vi debatterade tidigare. Det är viktiga uppgifter som svenska kvinnor och män ställer upp på och emellanåt ytterst riskerar sina liv i. Det gäller både de militära insatserna och de civila insatserna. Det är viktigt att komma ihåg det och att visa vår uppskattning för den personal som deltar på ett mycket bra sätt. De gör väldigt professionella och engagerade insatser.

Jag vill yrka bifall till förslaget i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande vad gäller den fortsatta insatsen i Irak.

Fru talman! Jag vill tacka alla i de båda utskotten, som har samverkat kring detta, för ett gott samarbete och spänstiga meningsutbyten.

Avslutningsvis önskar jag oss allihop en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 68 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag besökte Erbil och det svenska bidraget i maj. Vi var ute och tittade på hur de utbildade de kurdiska peshmergaförbanden i sjukvård. Det framkom uppgifter om att många av de kurdiska soldaterna dog av förblödning. Man hade inte kompetens att lägga tryckförband. Man hade inte heller utrustning för att kunna lägga tryckförband.

Vi har tidigare hört företrädare för Socialdemokraterna och försvarsministern säga att man tittar på helheten – det politiska stödet, det humanitära stödet och det militära stödet. Vi har i en motion i anslutning till propositionen efterfrågat att man skulle utreda behov av och möjligheter till materiellt stöd, till exempel sjukvårdsutrustning. I betänkandetexten bemöts den motionen med prat om hur mycket Sverige bidrar med i humanitärt stöd till Irak. Det materiella stöd som vi efterfrågar nämns inte över huvud taget.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Kenneth G Forslund, som är utskottets ordförande och representant från regeringssidan: Hur ser man på detta med att utreda behovet av och möjligheterna till materiellt stöd, till exempel i form av sjukvårdsutrustning? Det är det som efterfrågas väldigt starkt.

Anf. 69 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Björn Söder hade möjligheten att besöka den svenska insatsen. Det är en möjlighet som också flera andra riksdagsledamöter har givits och tagit. Detta är viktigt för att skapa en återkoppling till riksdagen och till det arbete som vi gör i utrikesutskottet, i försvarsutskottet och i det sammansatta utskottet. Det handlar om att få kunskap om hur förutsättningarna för insatsernas genomförande är.

Den diskussion om stöd till materiel för peshmerga som Björn Söder tar upp har åtminstone tidigare varit väldigt fokuserad på att vi skulle ge

stöd i form av militär materiel, alltså vapen. Det är någonting som har avvisats tidigare.

Däremot är det en annan sak med den här typen av stöd, som väl ändå får sägas vara mer humanitärt. Frågan är om detta inte kan rymmas inom det humanitära stöd som vi ger. Jag ser inte en uppenbar motsättning eller konflikt. Vi brukar vara noga med att vi ska hålla isär humanitära insatser och militära insatser. Samtidigt måste vi ha en samordning av dem. I det här fallet kan man naturligtvis fundera på hur detta skulle vara möjligt.

Det är egentligen Björn Söder som ska ställa frågorna i detta replikskifte. Men i ett rent kunskapsinhämtande syfte frågar jag ändå Björn Söder: Har Björn Söder identifierat någonting som hindrar att vi i det humanitära stödet exempelvis skulle bidra med förstaförbandssatser?

Anf. 70 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Nej, det tror jag inte. Det humanitära stödet kanske kan innefatta det också. Men då hade man från utskottets sida kanske kunnat uttrycka det tydligare i texten. Allan Widman var i fråga om det förra betänkandet inne på hur utskottet hade behandlat måluppföljning och liknande. På samma sätt skulle man kanske ha kunnat vara tydlig i denna text med hur man såg på detta.

Sedan denna insats kom till har vi från Sverigedemokraternas sida varit tydliga med att vi vill ha ett materiellt stöd samtidigt som vi ökar det humanitära stödet. Men det får inte avse krigsmateriel. Till skillnad från Liberalerna, som har varit tydliga med att de vill se krigsmaterielstöd, har vi varit väldigt tydliga med att detta inte ska ha med krigsmateriel att göra.

Som jag sa i mitt anförande handlar det om sjukvårdsutrustning. Men det handlar också om sådana basala saker som uniformer och kängor. Det kanske inte kan räknas som humanitärt stöd, men det är inte heller krigsmateriel. Vi vet sedan vi var där att soldater till och med får köpa sina egna uniformer och kängor för att det inte finns resurser. Det är också ett exempel på materiellt stöd som vi skulle kunna bistå med.

Jag tycker att majoriteten i utskottet kunde ha varit lite tydligare i betänkandetexten när det gäller att man ser positivt på detta. Nu avslår man bara motionen rätt upp och ned.

Jag vill avslutningsvis passa på att önska fru talmannen och övriga ledamöter i kammaren här en riktigt god jul och ett gott nytt år!

Anf. 71 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Att dela ut uniformer och kängor tror jag blir svårt att bokföra som någonting annat än militär materiel. Där tror jag alltså inte att vi har någon möjlighet att komma framåt, även om jag delar Björn Söders uppfattning att behovet absolut finns där.

När det gäller det humanitära stödet och möjligheterna att bistå med exempelvis medicinsk materiel tycker jag att det rimliga är att vi i det fortsatta uppföljningsarbetet tar reda på om det är möjligt att göra detta inom ramen för det humanitära stöd som vi ger till Irak.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

Kammaren beslutade kl. 12.31 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 12.40, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 12.40.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU31 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om översyn av de europeiska tillsynsmyndigheterna (Esa-myndigheterna)

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU19 Polisens kameraövervakning

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Europeiska unionens fleråriga budgetram efter 2020)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

204 för utskottet

71 för res. 1

17 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 39 SD, 20 MP, 18 C, 19 V, 12 KD, 1 -

För res. 1: 71 M

Avstod: 1 S, 16 L

Frånvarande: 17 S, 12 M, 7 SD, 4 MP, 4 C, 2 V, 3 L, 4 KD, 4 -

Johan Büser (S) och Stefan Nilsson (-) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

FiU29 Riksrevisionens rapport om internrevisionen vid de statliga myndigheterna

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Punkt 1 (Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan)

1. utskottet

2. res. 1 (SD, V)

Votering:

234 för utskottet

60 för res. 1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 71 M, 20 MP, 18 C, 16 L, 12 KD

För res. 1: 39 SD, 19 V, 2 -

Frånvarande: 16 S, 12 M, 7 SD, 4 MP, 4 C, 2 V, 3 L, 4 KD, 3 -

Stefan Nilsson (-) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Mål och utvärdering)

1. utskottet

2. res. 2 (M, C, L, KD)

Votering:

159 för utskottet

117 för res. 2

18 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 39 SD, 20 MP, 1 V, 2 -

För res. 2: 71 M, 18 C, 16 L, 12 KD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 7 SD, 4 MP, 4 C, 2 V, 3 L, 4 KD, 3 -

Punkt 3 (Övriga frågor)

1. utskottet
2. res. 3 (V)

Votering:

275 för utskottet

19 för res. 3

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 71 M, 39 SD, 20 MP, 18 C, 16 L, 12 KD, 2 -

För res. 3: 19 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 7 SD, 4 MP, 4 C, 2 V, 3 L, 4 KD, 3 -

UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Punkt 4 (Övriga frågor)

1. utskottet
2. res. (SD)

Votering:

253 för utskottet

40 för res.

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 71 M, 20 MP, 18 C, 18 V, 16 L, 12 KD, 1 -

För res.: 39 SD, 1 -

Frånvarande: 16 S, 12 M, 7 SD, 4 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 4 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 15 Avtackning

Avtackning

Anf. 72 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! Så här långt in i valperioden vet ni vad jag som talmän tycker är viktigast. Den viktigaste delen i mitt talmansuppdrag är att ge er ledamöter bästa möjliga förutsättningar att forma och få ut er politik. Tillsammans med gruppledarna och förvaltningen skruvar vi på debattformer, ser över arbetssätt, effektiviserar och försöker att modernisera.

Under valperioden har vi bland annat tagit bort uppresningarna vid voteringarna och ändrat formerna för statsministerns frågestund, och vi har också ändrat formerna för den vanliga frågestunden. Jag hoppas ni har noterat att det är fler ledamöter än tidigare vid frågestunderna och att det är fler ledamöter än tidigare som också har möjlighet att få ställa sin fråga. Vi har gjort de aktuella debatterna aktuella på riktigt.

Nytt för i år är att vi har gjort om debatterna för utgiftsområdena. Vi har helt enkelt lagt upp planeringen på ett helt annat sätt. Det innebär att varje utskott redan före sommaruppehållet fick en preliminär debattdag att utgå från i sin egen planering. Upplägget har gjort att vi har kunnat sprida

utgiftsdebatterna bättre på flera dagar och inte behövt debattera stora politikområden på sena kvällar. Det har varit gott om sena sammanträden i den här kammaren tidigare. Men i dag, den 15 december, är alla ärenden färdigdebatterade och beslutade utan att en enda utgiftsdebatt slutat senare än halv tio på kvällen. Det är helt unikt.

Varför gör vi alla de här förändringarna? Naturligtvis är det för att sätta er ledamöter i centrum och ge er möjligheter att debattera på bästa sätt och också under lite mer rimliga tider. Vi försöker att med små men smarta justeringar göra riksdagen till en ännu mer politisk arena.

Det är nu sista gången kammaren i den här sammansättningen skiljs åt för ett juluppehåll. Det kommer att bli intensiva dagar i vår och i sommar. Det som nu ligger framför oss är själva nerven i vår verksamhet som politiker: valrörelse och möten med väljare. Sedan kommer valdagen – manifestationen av vår demokrati.

Vi i riksdagen kommer också att fira demokratin extra mycket. År 2018 inleds riksdagens högtidlighållande av att det är hundra år sedan demokratiens genombrott i Sverige. Jag hoppas och tror att ni alla vill ta en aktiv del i det firandet.

Ärade ledamöter! Det finns en person här i kammaren i dag som jag vill rikta några särskilda ord till.

Åsa Romson har under sin tid i riksdagen bland annat varit ledamot av miljö- och jordbruksutskottet. Var annars? Att hon satt i just det utskottet hade jag nästan vågat gissa utan att titta i mina papper! Hon har också varit ordförande i EU-nämnden, och självklart känner vi ju Åsa Romson även som språkrör för Miljöpartiet, som klimat- och miljöminister och som vice statsminister.

Klimat- och miljöfrågorna går naturligtvis som en grön tråd genom Åsa Romsons politiska engagemang och person. Naturen lyfter Åsa Romson ofta fram politiskt, men det är också där hon gärna befinner sig: på cykel eller på långfärdsskridskor, till exempel.

Det globala perspektivet är en självklarhet för en klimatengagerad politiker som Åsa. Hon har varit lokalt aktiv som gruppleddare för sitt parti i Stockholm. Under sin tid som Stockholmspolitiker var hon pådrivande för miljöfrågor och trängselavgifter.

Språnget kan tyckas stort mellan Stockholmsfrågorna och Parisavtalet, som hon förhandlade och skrev under för Sveriges räkning – men det är samma driv och kunskap som ligger bakom de båda.

Åsa Romson är en skicklig och målmedveten förhandlare. Hon spelade en viktig roll under klimatförhandlingarna i Paris när hon medlade i frågor om klimatanpassning, vilket utgjorde en nyckelroll i förhandlingarna och en pusselbit i grunden till ett avtal som blev så ambitiöst och bra.

Åsa Romson arbetade inte bara genom kontakter, ett vinnande sätt och engagemang; hon var också en politiker som inte bara litade till tjänstemännens kunskaper under internationella klimatförhandlingar. Många gånger kunde hon lika mycket eller till och med mer. Och det får väl erkännas att inte många av oss har disputerat i miljö rätt.

Det är lätt att prata om Åsa Romson som en orädd och målinriktad politiker som aldrig har tvekat att ta debatten. Engagemanget har jag nämnt, men jag vill också framhålla ett par egenskaper som många menar präglar Åsa. Det är värme och omtanke om andra – nog så viktigt i politikens värld.

Åsa Romson har nu lämnat riksdagen, men hon har inte lämnat miljöfrågorna. Som miljörettslig och miljöpolitisk expert vid IVL Svenska Miljöinstitutet ska hon forska och utveckla arbetet med hållbara städer. Jag har svårt att tänka mig en bättre rekrytering till det uppdraget.

Jag vill tacka dig för dina insatser som riksdagsledamot, Åsa, och önska dig fortsatt lycka till i ditt nya uppdrag.

(Applåder)

Jag vill också säga några ord om tre ledamöter som har avgått från uppdraget men som inte har möjlighet att vara här i dag. Jag vill naturligtvis ändå uppmärksamma deras gärning i riksdagen.

Wiwi-Anne Johansson har varit riksdagsledamot sedan 2006. Också hon har varit ledamot i miljö- och jordbruksutskottet. Wiwi-Anne har även varit ledamot i socialförsäkringsutskottet. Med en bakgrund som journalist har hon förstås drivit frågor om media och kultur men också miljö och klimat liksom ökad jämlikhet och förbättrade förutsättningar för ensamstående och sjukskrivna. Hon har varit sitt partis talesperson först i miljöpolitiken och sedan i socialförsäkringsfrågor.

Vi har här i riksdagen sett Wiwi-Anne som en stark person som står upp för det hon tror på, men där finns också en pragmatisk ådra för att komma framåt i politiken. Tack, Wiwi-Anne, för din tid i riksdagen!

Stig Henriksson har sedan 2014 varit riksdagsledamot och ledamot av försvarsutskottet. Där har han hållit alliansfrihetens fana högt och varit sitt partis försvarspolitiska talesperson. Han har också arbetat i det sammanstatta utrikes- och försvarsutskottet.

Stig beskrivs ofta som en både lågmäld och frispråkig person men också som humoristisk och ibland underfundig i både diskussioner och debatter. Kanske var det dessa egenskaper som lade grunden för hans mångåriga erfarenhet som kommunalråd i egen majoritet i Fagersta.

Stig har lämnat riksdagen, men inte heller han lämnar sitt engagemang bakom sig då han bland annat fortsätter med försvarsfrågorna i Försvarsberedningen. Tack, Stig, för din tid i riksdagen!

Jag vill också säga några ord till Daniel Sestrajcic, ledamot av riksdagen efter valet 2014 och ledamot av skatteutskottet. Inte helt oväntat har Daniel varit sitt partis talesperson i just skattepolitiska frågor. Daniel Sestrajcic har drivit på för att bekämpa skattefusk och skatteflykt. Även frågor om kultur och internationell rättvisa ligger Daniel varmt om hjärtat.

Med sitt starka engagemang – passionerad är ett ord som beskriver Daniel – har han varit politiskt verksam i ungdomsförbundet och hemma i Malmö. Där kommer han även fortsättningsvis att vara aktiv och driva på för rättvisa och jämlikhet både i Sverige och internationellt. Tack, Daniel, för din tid i riksdagen!

Tack, alla fyra, för era insatser i riksdagens och demokratins tjänst!

(Applåder)

Ärade ledamöter! Avslutningsvis vill jag naturligtvis också tacka alla er för det fantastiska arbete ni har gjort i riksdagen denna höst. Jag vill också tacka de vice talmännen, gruppledarna och ledamöterna i riksdagsstyrelsen för ett mycket gott samarbete och förstås också riksdagsdirektören och förvaltningen för ett fint samarbete under året.

Jag önskar er alla en riktigt god jul och ett gott nytt år!

(Applåder)

Anf. 73 Ålderspresident KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag vill på sedvanligt vis instämma i alla tack som herr talmannen här har gett uttryck för och framföra ett tack från oss ledamöter.

Jag vill också passa på att önska herr talmannen och hans familj en god jul och ett gott nytt år. Vi ses om ett par veckor!
(Applåder)

§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelser

2017/18:50 Riksrevisionens rapport om Polisens forensiska organisation

2017/18:68 Riksrevisionens rapport om Samisk utbildning

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelser skulle förlängas till och med *fredagen den 19 januari*.

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 december

2017/18:474 Biståndet till den palestinska myndigheten

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2017/18:475 Förhör med återvändande IS-krigare

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:476 Svenska Spels framtid på en licensmarknad

av *Isabella Hökmark* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2017/18:477 Snöskoterleder

av *Lars Beckman* (M)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2017/18:478 Nya dödliga droger

av *Cecilia Widegren* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:479 Personlig assistans

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2017/18:480 Migrationsverkets skulder till kommunerna

av *Lars Hjälmered* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:481 Generationsskifte i svenska företag

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Prot. 2017/18:51
15 december

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 14 december

2017/18:337 Regeringens inställning till en flexibel rovdjurspolitik

av *Daniel Bäckström* (C)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2017/18:416 Människohandel i Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 12.54.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 10 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 12 anf. 59 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.31 och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Senaste dag för avlämnande av propositioner	1
§ 3 Avsägelse.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Anmälan om granskningsrapport.....	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 7 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	2
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU2	2
Anf. 1 NIKLAS WYKMAN (M).....	2
Anf. 2 ADNAN DIBRANI (S).....	3
(Beslut fattades under § 14.)	4
§ 8 Statskuldräntor m.m.....	5
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU4	5
(Beslut fattades under § 14.)	5
§ 9 Avgiften till Europeiska unionen.....	5
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU5	5
Anf. 3 MARIA PLASS (M).....	5
Anf. 4 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	6
Anf. 5 BJÖRN WIECHEL (S).....	7
Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V)	8
(Beslut fattades under § 14.)	8
§ 10 Riksrevisionens rapport om internrevisionen vid de statliga myndigheterna	9
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU29	9
(Beslut fattades under § 14.)	9
§ 11 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan.....	9
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU1.....	9
Anf. 7 LENA ASPLUND (M)	9
Anf. 8 ROGER RICHTOFF (SD)	11
Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (C).....	12
Anf. 10 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	13
Anf. 11 LENA ASPLUND (M) replik	15
Anf. 12 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik	16
Anf. 13 LENA ASPLUND (M) replik	16
Anf. 14 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik	16
Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	17
Anf. 16 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik	17
Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	17
Anf. 18 YASMINE POSIO NILSSON (V) replik	18
Anf. 19 ALLAN WIDMAN (L).....	18
Anf. 20 MIKAEL OSCARSSON (KD)	19
Anf. 21 KENT HÄRSTEDT (S)	20
Anf. 22 LENA ASPLUND (M) replik	22
Anf. 23 KENT HÄRSTEDT (S) replik	23
Anf. 24 LENA ASPLUND (M) replik	23

Anf. 25	KENT HÄRSTEDT (S) replik	24
Anf. 26	ROGER RICHTOFF (SD) replik	24
Anf. 27	KENT HÄRSTEDT (S) replik	24
Anf. 28	ROGER RICHTOFF (SD) replik	25
Anf. 29	KENT HÄRSTEDT (S) replik	25
Anf. 30	EMMA NOHRÉN (MP)	26
Anf. 31	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	27
Anf. 32	LENA ASPLUND (M) replik	28
Anf. 33	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik.....	28
Anf. 34	LENA ASPLUND (M) replik	29
Anf. 35	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik.....	29
Anf. 36	BJÖRN SÖDER (SD)	29
Anf. 37	KENT HÄRSTEDT (S) replik	30
Anf. 38	BJÖRN SÖDER (SD) replik	31
Anf. 39	KENT HÄRSTEDT (S) replik	31
Anf. 40	BJÖRN SÖDER (SD) replik	32
Anf. 41	KENNETH G FORSLUND (S)	32
Anf. 42	ALLAN WIDMAN (L) replik.....	33
Anf. 43	KENNETH G FORSLUND (S) replik	33
Anf. 44	ALLAN WIDMAN (L) replik.....	34
Anf. 45	KENNETH G FORSLUND (S) replik	34
	(Beslut fattades under § 14.).....	34

§ 12 Fortsatt svenskt deltagande i den militära

utbildningsinsatsen i Irak.....	34	
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU2.....	34	
Anf. 46	BJÖRN SÖDER (SD)	34
Anf. 47	KENT HÄRSTEDT (S).....	37
Anf. 48	BJÖRN SÖDER (SD) replik	38
Anf. 49	KENT HÄRSTEDT (S) replik	38
Anf. 50	BJÖRN SÖDER (SD) replik	39
Anf. 51	KENT HÄRSTEDT (S) replik	39
Anf. 52	KARIN ENSTRÖM (M).....	39
Anf. 53	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	41
Anf. 54	BJÖRN SÖDER (SD) replik	43
Anf. 55	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik.....	43
Anf. 56	BJÖRN SÖDER (SD) replik	43
Anf. 57	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik.....	43
Anf. 58	ANDERS SCHRÖDER (MP)	44
Anf. 59	KERSTIN LUNDGREN (C).....	44
Anf. 60	BJÖRN SÖDER (SD) replik	46
Anf. 61	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	47
Anf. 62	BJÖRN SÖDER (SD) replik	47
Anf. 63	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	47
Anf. 64	YASMINE POSIO NILSSON (V).....	48
Anf. 65	ALLAN WIDMAN (L).....	48
Anf. 66	MIKAEL OSCARSSON (KD).....	49
Anf. 67	KENNETH G FORSLUND (S)	50
Anf. 68	BJÖRN SÖDER (SD) replik	51
Anf. 69	KENNETH G FORSLUND (S) replik	51
Anf. 70	BJÖRN SÖDER (SD) replik	52

Anf. 71 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	52
(Beslut fattades under § 14.)	52
Ajournering.....	53
Återupptaget sammanträde.....	53
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december	53
UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	53
FiU31 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om översyn av de europeiska tillsynsmyndigheterna (Esa- myndigheterna)	53
JuU19 Polisens kameraövervakning	53
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	53
FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	53
FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.	53
FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen	53
FiU29 Riksrevisionens rapport om internrevisionen vid de statliga myndigheterna	54
UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan	54
UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak	55
§ 15 Avtackning	55
Anf. 72 TALMANNEN	55
Anf. 73 Ålderspresident KRISTER ÖRNFIJÄDER (S)	58
§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	58
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	58
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor	59
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 12.54.	59